

Uvodnik

Nova slovenska vlada

Dva meseca po državnozborskih volitvah je Slovenija dobila novo vlado. Ta je izraz že pred volitvami napovedane koalicije pomladnih strank, kateri se je pridružila še stranka upokoencev, od zunaj pa bosta novo vlado podpirala predstavnika manjšin. Slednji podatek predstavlja novost, ki je koga morda presenetila glede na idejno usmerjenost obeh manjšinskih predstavnikov, vendar je povsem v skladu z duhom slovenske volilne zakonodaje, ki manjšinskim volilcem daje dvojni glas: splošni volilni zakon daje pravico do izraza politične ali ideološke volje volilca, ki je s te strani krit po svojem izvoljenem (ali neizvoljenem) kandidatu, poseben glas pa mu zagotavlja izvolitev manjšinskega predstavnika. To je privilegij, ki ga slovenska ustava, verjetno kot edina v EU, zagotavlja svojima manjšinama. Mnogi pri nas - tudi na levici - menijo, da gre za anomalijo, relikt realnega socializma, ki da je danes že anahronističen. Tega sicer na glas ne morejo trditi, je pa tiho opravičilo mlačnih levičarjev zato, ker ne podpirajo zahteve po zjamčenem slovenskem manjšinskem zastopstvu v izvoljena telesa v Italiji. Če je to privilegij, je prav, da ga manjšinci na eni in drugi strani meje obdržijo ali pa pridobijo, saj so manjšine že same po sebi šibkejši člen družbe; če jih hočemo zaščititi, jim moramo torej priznati nekatere prednosti. Taka prednost bi zadovoljila tudi nas.

Koalicija, ki jo je postavil na noge Janez Janša, lahko zagotavlja vladi zadostno večino v državnem zboru in tudi zadostno trdnost, da lahko spelje ambiciozni program. Dosedanja opozicija ima možnost začeti novo pot v upravljanju države, ki bo manj gledala na strankarske koristi in bo bolj pozorna na potrebe navadnih ljudi. Njih pričakovanja gredo prek vseh programov in načrtov, čeprav čudežev ni mogoče pričakovati spričo stanja slovenskega gospodarstva in svetovne krize ter zahtev in pogojev, ki jih postavlja vstopanje v Evropsko zvezo. Premagati bo treba odpor državnega aparata in birokracije, ki sta izrazito strankarsko usmerjena in pogojena, predvsem pa dobiti na svojo stran podjetnike in vsaj del medijev, ki so doslej skoro dosledno potegnili predvsem s krogi in ljudmi, podedovanimi od preteklega nomenklature.

V zadoščanje nam je, da se je vlada Janeza Janše opredelila do problemov svojih manjšin v Sloveniji in zunaj nje (torej do nas samih) in do odnosov z njimi s posebnimi in dokaj jasnimi stališči in postavila te probleme v pristojnost predsedstva vlade. To nam vzbuja upanje, da bomo tudi mi deležni pozornega obravnavanja naših pričakovanj. V zadnjih letih smo sicer imeli s slovenskimi oblastmi korektno institucionalne stike, vendar pa se je raven odnosov nižala, postajali so rutinski in mi z njimi vse bolj obrobni, kar nam nikakor ni vplivalo poguma in samozavesti. Prav tako smo zadovoljni z napovedjo, da bo vlada dala konkretnjšo trdnost tem odnosom s posebnim zakonom, ki bo posvečen Slovincem v zamejstvu in po svetu, tudi v smislu pričakovanj, ki jih je izrekel koordinacijski odbor slovenskih manjšinskih krovnih organizacij Slomak in v katerem bodo manjšine dobile svoje mesto.

Msgr. Alojz Uran umeščen za ljubljanskega nadškofa

Foto T. Petelinšek

**“Iz te zemlje
sem zrasel,
pregnetla me
je Božja roka, da bi
lahko povedal vsem
ljudem, da je življenje
lepo, če ga sprejemaš
kot dar Ljubezni in ga
daješ naprej.”**

“Zvami sem dozoreval, v edinosti z vami želim izpolniti odgovorno poslanstvo vodenja ljubljanske nadškofije in metropolije,” je dejal v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani na Miklavževno nedeljo, 5. decembra, msgr. Alojz Uran, potem ko je pozdravil vrsto cerkvenih dostojanstvenikov, duhovnikov in vernikov. Med slovesno sveto mašo je bil v nedeljo popoldan namreč umeščen za ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita. “Vsi pozdravljeni v Jezusu Kristusu!” je vzkliknil msgr. Alojz Uran, ko je pozdravil vse prisotne v nabito polni cerkvi in nadaljeval: “Danes globoko čutim resničnost besed iz pisma Hebrejcem: ‘Vsak veliki duhovnik se jemlje izmed ljudi in se postavlja za ljudi v tem, kar se nanaša na Boga’ (Hebr 5,1). Zahvaljujem se svojim pokoj-

nim staršem in tolikim drugim dobrotnikom, ki so mi že v otroškem času pokazali pot dobrote kot najmočnejšo izbiro v življenju. Iz te zemlje sem zrasel, pregnetla me je Božja roka, da bi lahko povedal vsem ljudem, da je življenje lepo, če ga sprejemaš kot dar Ljubezni in ga daješ naprej. Pri Bogu je vse mogoče, tudi to, da bo volk prebival z jagnjetom in panter ležal s kozličkom, kot smo slišali v prvem berilu! Na Miklavževno nedeljo sprejemam službo ljubljanskega nadškofa in metropolita. To je dar in velika odgovornost. Podobno kot Božji služabnik škof Anton Vovk pred 58. leti se tudi jaz počutim nebojčen pred odgovornim poslanstvom. Zaupam pa v Božjo moč in modrost, v Jezusa Kristusa, našega Odrašenika, ki mi zagotavlja, kot nekdanj svojim apostolom: ‘Niste vi mene izvolili, ampak sem jaz vas izvolil in postavil, da pojedete in obrodite sad in vaš sad ostane’ (Jn 15,16). Zaupam tudi v materinsko varstvo Marije Pomagaj, kateri me je mama posvetila že pred rojstvom. Zaupam pa tudi v obljubljeno molitveno podporo mnogih dobrih ljudi in v zavzeto sodelovanje zvestih sodelavcev. Z blaženo Materjo Terezijo, ki je prav tukaj pred ljubljansko stolnico izrekla znameniti stavek: ‘Samo svinčnik sem v Božji roki!’, ...razmišljam: ‘Jaz lahko naredim, česar vi ne morete. Vi lahko naredite, česar jaz ne morem. Skupaj pa lahko naredimo nekaj lepega za Boga in za človeka’. Zato pred vso zbrano skupnostjo ponovno izrekam: ‘Da, Oče!’

Msgr. Alojz Uran je torej od nedelje naprej uradno umeščen kot novi ljubljanski nadškof in metropolit. V stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani je med slovesno sveto mašo apostolski nuncij v Sloveniji Santos Abril y Castello umestil novega

ljubljanskega nadškofa in metropolita msgr. Alojza Urana, ki je za generalnega vikarja izbral ljubljanskega pomožnega škofa msgr. Andreja Glavana.

Slovesne svete maše v ljubljanski stolnici so se poleg vernikov, duhovnikov in nadškofovih najožjih sodelavcev udeležili predstavniki novoizvoljene vlade ter družbeno-političnega in kulturnega življenja. Med njimi slovenski premier Janez Janša z vrsto ministrov, bila je prisotna tudi ljubljanska županja Danica Simšič, kot tudi evropski poslanec Lojze Peterle in rektor ljubljanske univerze dr. Jože Mencinger.

Poleg slovenskih škofov, članov Slovenske škofovske konference, kardinala dr. Alojzija Ambrožiča, ki je nadškof v Torontu v Kanadi, nekdanjih ljubljanskih metropolitov dr. Franceta Rodeta, zdaj prefekta kongregacije ustanov posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja v Vatikanu, in dr. Alojzija Suštarja, so bili na slavnostni umestitvi v ljubljanski stolnici prisotni tudi številni predstavniki drugih Cerkva in veroizpovedi iz Slovenije in tujine, iz našega prostora sta bila na slovesnosti v Ljubljani tudi tržaški škof msgr. Evgen Ravignani in goriški nadškof msgr. Dino De Antoni.

Papež Janez Pavel II. je msgr. Alojza Urana imenoval za ljubljanskega nadškofa in metropolita 25. oktobra, potem ko je bil nadškof dr. France Rode izvoljen za prefekta kongregacije za ustanove posvečenega in skupnosti apostolskega življenja v Rimu. Ljubljansko nadškofijo je po odhodu dr. Franca Rodeta v Vatikan do danes upravljal pomožni škof Andrej Glavan.

/ stran 8

Intervju

Znani slovenski
novinar Saša
Veronik
o odnosih
v sredstvih
javnega
obveščanja

3

10-letnica

Radio Ognjišče je
pomembna
stvarnost na
področju javnega
obveščanja,
čeprav ima šele
deset let

4

Miklavževanja

Sv. Miklavž je
minuli teden
nosil bogata
darila našim
otrokom, šibo
pa, dober, kot je,
tokrat pozabil

7
10

Italijanska politika / Volilna kampanja v polnem teku

Ko podjetnik hoče biti tudi politik...

Čeprav nas od deželnih volitev loči še nekaj mesecev in od državnoborskih volitev kar dobro leto, je volilna kampanja v Italiji že v polnem teku. V zadnjih dneh pa je v tem pogledu postal neverjetno aktiven sam predsednik vlade Silvio Berlusconi. Ta je začel nastopati predvsem kot voditelj stranke Naprej Italija (FI) in si v tej zvezi zlasti odlično prizadeva, da bi svojo stranko organizacijsko izpopolnil ter vsestransko okrepil. Očitno je spoznal, da na daljši rok ne bo mogel računati le na privlačnost lastne osebe, čemur se mora predvsem zahvaliti, če je bil tudi volilno uspešen vse od leta 1994 do leta 2001, ko je drugič vzel krmilo osrednje vlade v svoje roke. V njegovem primeru pa se je z leti izkazalo, da znana Andreottijeva maksima - oblast obrablja tistega, ki je nima - ne velja. V legislaturi, ki je v teku, so namreč tako upravne kot evropske ter na koncu še

nadomestne volitve neovržno pokazale, da se je od strank Doma svoboščin prav Berlusconijska stranka Naprej Italija (FI) zdaleč najslabše odrezala. To je imelo za posledico, da se je začelo vladajoče zavezništvo čedalje vidnejše rahljati, kot je pokazalo vedno večje nelagodje Nacionalnega zavezništva in Zveze kršč. demokratov (UDC). Berlusconi je na zahtevo FI dejansko izsilil odstop gospodarskega ministra Tremontija, pri davčni reformi pa vsaj delno sprejel zahtevo UDC, naj ne zareže tako globoko, kot je načrtoval. Italijanski premier se mora zahvaliti le spodrsliju ministra Buttiglioneja v Evropskem parlamentu, če je voditelj NZ Fini lahko "napredoval" v zunanjega ministra in je nato tudi voditelj UDC Follini vstopil v njegovo vlado in postal njen podpredsednik. S tem se je tako ali drugače le rešila kriza, ki je že dalj časa šibila vladajoče zavezništvo. Severne lige nismo omenjali, vendar se zdi, da za njeno politično

prijateljstvo predstavlja dokaj trdno jamstvo bivši minister Tremonti, ki ga je Berlusconi pred dnevi imenoval za svojega namestnika v strankinem predsedstvu. Napočil je tako trenutek, ko se je Berlusconi lahko posvetil glavnemu "bolniku" znotraj Doma svoboščin, to je svoji stranki Naprej Italija (FI). Tako je v sredo, 1. decembra, v palači Montecitorio v Rimu zbral parlamentarce svoje stranke in jim v pričakovanju bližnjih volilnih preizkušenj obrazložil novo strankino strategijo. Povedal jim je, da bo v vseh volilnih okrožjih po državi nastopala dvojica mladih in agitrala za kandidate FI. Mladi propagandisti bodo za svoje delo prejeli plačilo, vsak posamezen propagandist pa je moral zelo uspešno prestati selekcijo, ki je bila opravljena po modelu visoko razvitega managementa in podjetništva. Skratka: tudi v politično delo se začneja uvajati marketing, o katerem Slovar slovenskega knjižnega jezika pravi, da je "načrtovanje in usklajevanje investicij, proizvodnje, prodaje

in propagande s potrebami in možnostmi tržišča". Na čelu mladih je po sklepu predsednika Berlusconijske

vrh vrnil tudi bivši notranji minister Scajola, ki je odstopil, potem ko se je tako nespodobno izrazil o

Marcello Dell'Utri. Zanimivo je dalje, da je ob tej priložnosti spet dobil pomembno politično zadolžitev že omenjeni bivši minister Tremonti. Končno je treba opozoriti, da se je v strankin

izvedencu za delovno pravo, ki je v Bologni padel pod streli novih rdečih brigadistov, očitno zaradi sodelovanja s sedanjim ministrom za delo Maronijem. Scajola je odslej v stranki Naprej Italija odgovoren za njeno organizacijo. Tega politika pa Slovenci v Italiji ne moremo imeti v čislju, ker je kot notranji minister odpravil obveznost izdajanja dvojezičnih osebnih izkaznic vsem prebivalcem, ki stalno bivajo v občinah Devin-Nabrežina, Zgonik, Repentabor in Dolina. Dvojezične osebne listine so omenjene občine izdajale ves povojni čas, kot med drugim določajo tudi mednarodne

obveze, ki jih je prostovoljno sprejela Republika Italija. Nad sklepom predsednika Berlusconijske, da se v volilne namene novačijo mladi, se je med drugimi spotaknil voditelj politične opozicije Romano Prodi, ki je o tem dejal: "Na svojem plačilnem seznamu ne moremo imeti tisoč mladih; toda povem: vsak njihov plačanec bo imel oprava s tisoč našimi prostovoljci; sicer je znano, da plačanci niso nikdar branili svoje domovine". Na besede bivšega predsednika Evropske komisije se je usul plaz zmerjanj, ki mu ni videti konca. Priznati je treba vsekakor, da tako surovega začetka volilne kampanje še ni videl, kdor tudi že leta in leta pobliže spremlja razvoj italijanskega notranepolitičnega dogajanja. Je morda to v zvezi z dejstvom, da imamo v Italiji prvič primer, ko podjetnik hoče biti tudi politik?

Drago Legiša

Usoda mejne dežele

Ukrajina v ospredju mednarodne pozornosti

Država Ukrajina, ki si je na miren način priborila neodvisnost ob razpadu Sovjetske zveze leta 1991, je že nekaj tednov v ospredju širše mednarodne pozornosti. Za to je več razlogov. Najprej je treba povedati, da je po površini največja evropska država (603 tisoč kvadratnih kilometrov) in pomembna tudi po številu prebivalstva (40 milijonov ljudi). Gre tu za izrazito mejno deželo med evropsko Rusijo ter zahodno usmerjenimi državami, kot so Poljska, Slovaška, Madžarska in Romunija. Ta njen geopolitični položaj se odraža v njeni zgodovinski preteklosti in sedanjosti. Od sredine 17. do konca 18. stoletja sta si ukrajinsko ozemlje delili Rusija in Poljska, nato Rusija in Avstrija (avstroogrška Galicija), med obema zadnjima vojnoma pa je bilo razdeljeno med Rusijo, Poljsko, Češkoslovaško in Romunijo. Do osamosvojitve je bila "avtonomna" republika v okviru Sovjetske zveze in je veljala za njeno "žitnico" (40% proizvodnje). Njeno prvo naravno bogastvo je izredno rodovitna zemlja, imenovana černoziom (črnica). Glavno mesto Ukrajine je Kijev, mati vseh ruskih mest, kjer se je v 9. stoletju rodila prva ruska država (Kijevska ali Ruska kneževina), ki so jo v 13. stoletju uničili Mongoli. Nato se je kot novo politično središče Rusije uveljavila Moskovska kneževina. Južni del Ukrajine pride nato pod poljsko-litvan-

sko nadoblast, kar privede do njene osamosvojitve na cerkvenoverskem področju. Kijevski pravoslavni metropolit pristane na zvezo z rimskokatoliško Cerkvijo, a ohrani grško-bizantinsko bogoslužje. To so tako imenovani uniatski katoličani, ki so se do danes ohranili v zahodni Ukrajini. Vzponedno se je v tem obdobju oblikoval iz starega skupnega ruskega jezika ukrajinski jezik, tako da

so bili odločilni glasovi na področju vzhodne Ukrajine, kjer živijo tudi številni Rusi, zlasti na področju industrijske Donjecke regije. V nekaterih od teh predelov naj bi za premiera Janukoviča glasovalo več kot 95% volivcev. Poznavalci razmer pravijo, da njegovi privrženci povsem obvladujejo sredstva javnega obveščanja. Zaradi tega se opozicijski predsedniški kandidat Juščenko čuti prevaranega in obtožuje nasprotno stran volilnih goljufij. Njegovi privrženci so več kot deset dni prirejali javne množične demonstracije v središču Kijeva.

V državi so zaradi tega nastale napete razmere. Posegla je mednarodna diplomacija, ki je za zdaj dosegla, da sprti strani ne bosta stopnjevali napetosti in da se bosta prizadevali za kompromisno rešitev hudega spora. Za ureditev razmer

moramo že govoriti o posebni ukrajinski etnični skupini, ki se razlikuje od sosednjih Belorusov in Velikorusov. Na osnovi navedenih zgodovinskih okoliščin sta se razvijali zahodni in vzhodni del Ukrajine, kar se zrcali tudi v sedanjosti politični stvarnosti. Po razglasitvi neodvisnosti 1991 so se na najvišjih vodstvenih mestih uveljavili nekdanji partijski predstavniki. Na prvih predsedniških volitvah je tako zmagal z veliko podporo "pro-ruskih" glasov v vzhodnem delu države Leonid Kravčuk, velik zaveznik predsednika Jelcina. Leta 1994 ga je nasledil Leonid Kučma (na sliki - nekdanji direktor največjega sovjetskega izstrelilšča raket), ki je še danes predsednik države. Tudi na nedavnih volitvah 21. novembra

sta posredno zainteresirani tako Putinova Rusija kot Bushova Amerika. Rusija očitno politično podpira kandidata Janukoviča, ki nasprotuje evroatlantskim povezavam, zlasti vstopu Ukrajine v Nato. "Prozahodni" kandidat Juščenko naj bi bil naklonjen povezavam z Evropo in Natom. Ukrajina se je tako znašla v primežu interesov zahodnega sveta in Rusije. Konec minulega tedna je ukrajinsko vrhovno sodišče razveljavilo uradne rezultate spornega drugega kroga predsedniških volitev z dne 21. novembra, po katerih je zmagal dosedanj premier Viktor Janukovič. Sodniki so odredili ponovitev volitev, ki naj bi bile 26. decembra.

Alojz Tul

Petdeset let SKGZ

Proslava petdesetletnice SKGZ v Trstu je doživela množično udeležbo, kakor se spodobi za medijsko dobro pripravljen prireditev ob jubileju, ki je gotovo pomemben, ker je ta organizacija odigrala veliko, čeprav tudi sporno vlogo v življenju naše manjšine, po nekaterih vidikih celo protislovno, saj nekateri gledajo na vso preteklost SKGZ zgolj negativno. Gotovo je to bila prva krovna, vsestransko močna in množična, ekonomsko samostojna organizacija in je hotela postati tudi edina spodbujevalka in varovalka narodne identitete, česar pa ni dosegla. Našla je oviro v demokratičnih krogih, ki so branili pluralizem, prehitel pa jo je finančni polum, ki je ogrozil organizacijo in spravil v težave celotno manjšinsko skupnost in njene ustanove. Nekaj tiste osnovne ambicije pa je vendarle prišlo na dan tudi na omenjeni proslavi. Vsaj za nekatere je izvenela nekoliko napihnjeno, drugi so v ozadju vse preveč čutili oziroma nekega poraza, ki še vedno lebdi v zraku, tretji so spet zamerili, ker so na odru brez izjeme počastili vse pretekle upravitelje... Končno so nekateri po-

grešali partizansko pesem, ki bi obudila spomin na lepe, uporne čase... Nagovor predsednika Pavšiča je bil stvarjen in naravn nan na kritično stanje nekaterih področij manjšinstva ter uprt v prihodnost, čeprav nekateri poudarki dajejo slutiti, da je še živa želja po neki vodilni vlogi v življenju manjšine, ki je realnost ne podpira več. Naša politična neenotnost nam preprečuje, da bi zmogli izraziti skupno predstavništvo, ki bi nas zastopalo navzven ter se premisljeno in pluralistično odločalo navznoter, nimamo splošno priznane karizmatične osebnosti, ki bi mogla uveljaviti svojo avtoriteto, zato ni mogoče razmišljati o neki vodilni vlogi take ali drugačne krovne ali politične organizacije. Zato se nam nudi kot edina alternativa potrpežljivo iskanje soglasja med vsemi komponentami našega življenja, brez preskokov in pritiskov, ki bi izmaličili našo zunanjo podobo. Končni cilj pa je pokazati čim bolj enotno in odločno podobo manjšine v odnosih z osrednjimi državnimi in deželnimi oblastmi ter krajevnimi upravami na eni strani ter s slovensko državo in njenimi institucijami na drugi.

Povejmo na glas

Ukrajina, pomenljivo in resno opozorilo

Ne glede na prihodnji razvoj dogodkov v Ukrajini - seveda želimo, da bo imel prvo besedo dialog in v nobenem primeru uporaba sile - je jasno, da je tamkajšnja zaostritev vse presenetila, in to ne v prijetnem smislu. Evropa je že v prvem trenutku zaznala, da se lahko čez noč znajde v neposredni bližini nevarnega žarišča, Rusija na zaplete z volitvami ni računala, presenečene pa so bile tudi Združene države Amerike, ki so z mislijo v Iraku oziroma Perzijskem zalivu. Z eno besedo: v času globalizacije, ki ni več samo ekonomski, ampak tudi vojaški svetovni proces, se je pokazalo, kako se je temperatura urejanja stvari s silo tolikanj dvignila, da pride do napetosti tudi tam, kjer niso bile načrtovane. Seveda ni slučaj, da se v razmerah, kakršne vladajo v svetu danes, ostra soočenja sprožijo na območju, kjer so lahko širše nevarna. In Ukrajina je brez dvoma tista, ki utegne močneje potisniti v globalizacijsko igro Rusijo in to ne zgolj na lokalni, ampak na planetarni ravni, na kateri so na pohodu Združene države Amerike. Skratka, v sedanjih novih delitvah sveta je prišlo do prehitvevanja dogodkov, saj naj bi se soočenje treh velikih, Združenih držav Amerike, Rusije in Kitajske pričelo dosti kasneje, šele po predhodni "ureditvi" ostalih svetovnih razmer, z Ukrajino pa so nastali pogoji, da se to zgodi že prej. In to seveda ni dobro in ne more biti dobro, kot že v izhodišču ni dobro urejati stvari z orožjem.

Lahko se bo ob vsem tem kdo vprašal, kaj naj

mi storimo, če so stvari takšne, kot so, kaj naj storim jaz kot posameznik, kaj sploh morem storiti, kadar gre za tako velike dogodke in velike premike, kot so možnost širših nevarnosti, ki jih je Ukrajina le močneje in jasneje osvetlila? Kaj lahko storim jaz, kaj lahko storiš ti in ti in ti? Na prvi pogled nič ali pa tako rekoč nič, toda to je že predaja in grenko priznanje nemoči. To že pomeni, da bomo tako kot tisoč in stotisoč ali celo milijoni izvajanje vojaških operacij po svetu nemo opazovali, kot da ne bi vedeli, da to ni dobra smer, predvsem pa, da obstajajo in so vedno obstajali, toliko bolj pa bi morali dandanes obstajati še drugi načini urejanja odnosov med državami, narodi, civilizacijami. Zato je še kako prav, da nismo nemi: glas vsakega od nas je bistven in pomemben, glas vsakega od nas lahko prispeva, da se naša najširša skupnost, torej država, v kateri živimo, opredeli za tisto, kar ni vojaška globalizacija, saj - kot rečeno - vojaška globalizacija tako ali drugače, vsekakor pa zanesljivo, odpira nova in nova žarišča, ustvarja nove in nove napetosti. Molk ob vsem tem bi pomenil, da smo se že izklicili iz soodločanja in podpisali vse, kar se danes dogaja in se utegne na še ostrejši način dogajati tudi v prihodnosti.

Ob Ukrajini se torej ne velja samo zamisliti, ampak tudi delovati. Svet namreč vse manj verjame v moč in smisel dogovarjanja in izbruhi napetosti zato postajajo vse bolj podobni reki, ki počasi, a nepretrgoma narašča.

Janez Povše

Pogovor / Saša Veronik

Nisem se družil s pravimi

Saša Veronik je v slovenskih medijih zapustil gaz. Na kratko (v kronološko obrnjenem vrstnem redu): urednik internega časopisa RTV Slovenija Kričič (nerad), tiskovni predstavnik predsednika vlade dr. Andreja Bajuka, urednik televizijske informativne oddaje Luwigana, višji urednik na Deutsche Welle Köln (deset let); pred tem odgovorni urednik razvedrilnih programov na radiu Ljubljana, urednik in inovator jutranjega in nočnega programa, urednik Mariborskega feljtona (z nagrado JRT, na katero ni ponosen, je pa del življenjepisa), še pred tem napovedovalec.

Bil je moderator, imel ogromno javnih nastopov, vodil je TV festivale. Pisal za Anteno, Slovenca, zdaj za Mag. Zaljubljen je v medije ter v filozofe, sociologe Habermasa, Levyja. Saša Veronik je 22. marca dobil izredno odpoved na RTV Slovenija. Triintriidesetletno delo, ki ga je neizmerno ljubil, se je končalo v pisarni šefa pravne službe, češ da si pod sliko Josipa Broza ne dovoli soditi. Potem je napisal knjigo spominov Novinarstvo med nožem in vilicami, ki je pred poletjem izšla pri Založbi Mladinska knjiga.

Ni se umaknil. Poln je elana in znanja. Zdaj se ukvarja z vino, s kulinariko, z enogastroonomijo. "A kjer poskušam kaj zaslužiti, pa če je to tudi stranišni pokrov, ven pogleda Kučan oziroma klan... C'est la vie," je sprijaznjen. Dobro je, da ima podporo družine, da se imajo radi. Čas pa... celi rane.

Kakšen je trenutno vaš status?

Joschka Fischer, nemški zunanji minister, je napisal knjigo z naslovom Tek k sebi. Maksimo tega najbolj priljubljenega nemškega - in evropskega - politika si prizadevam uresničevati na svoji koži. Da se ne bi polenil in da bi lažje premostil svoje trenutno 'nedelo', tečem. Rezultat: boljša krvna slika, zmagoslaven občutek, da le nisem tako len, kot sem menil o samem sebi, bolj jasne misli in uspešno premoščenih osem mesecev, ki so se zrcalili sprva v bednem občutku, da sem odstranjen, zavržen, a poln elana. Iščem iz delo, bi bil

najkrajši odgovor. Moj status? Ozek krog javnosti meni, da sem novinar, publicist, v resnici pa sem državljan, ki je na Zavodu za zaposlovanje brez nadomestila. Stranski učinek tega je ta, da me nenadoma ni sram priznati kaj takega. Pišem za revijo Mag o vinu, hrani, kulturi, se družim z vinarji in gostinci. Priznati pa je treba, da so mi erteve hiše ostale v takem spominu, kot pravi Gradnik: "O, hodi, hodi, hodi kamorkoli. Jaz sem utrgala tvoj prvi cvet, jaz sem izsrkala tvoj prvi med in druga ga ne najde več nikoli..."

Se osrednji slovenski radijski in televizijski hiši izogibate? Navsezadnje so še druge priložnosti... Slovenija je v zadnjih desetih letih dobila kar nekaj zasebnih radijskih in televizijskih hiš.

Res je, da od aprila letos še nisem prestopil niti ulic, ki omejujejo kare osrednjih RTV-hiš, radia in televizije. Pomeni, da bom moral preteči še veliko kilometrov, da bo pozabljenih 33 let radia in televizije - 33 let mojega življenja. Zasebne RTV-hiše? Ne me hecat. 'Kriv' sem tudi sam: uspešno sem se skrival javnosti po letu 1982, ko sem bil 'zvezda v komunizmu', kot me je zbadel moj prijatelj in široka novinarska duša, Franček Jauk, ko sem se torej želel otresti imidža, ki me je povezoval z razvedrilnimi oddajami, čeprav sem se ukvarjal z resnim novinarstvom, urednikovanjem, še zlasti v Nemčiji; mladi me ne poznajo, starejši, ki so pri teh hišah, pa so iz enakega testa kot oni v 'osrednji hiši', kot pravite. No, križem rok nisem čakal. Ampak vsi poskusi so se končali z znamenito - slovensko? - finto, "da bodo poklicali, kmalu". Nekako tako, kot so mi pred petindvajsetimi leti (v komunizmu!) odvrnili monterji pohištva, ki naj bi odpravili neke napake: "Dočičemo svakako u ponedeljak." Do danes jih še ni bilo.

Kaj so bili po vašem mnenju najpomembnejši vzroki, da so vas poklicno diskvalificirali, v nekem smislu celo ekskomunicirali? Kdo so bili v tej zgodbi najpomembnejši akterji? In ne nazadnje - zakaj?

Odgovor je v moji knjigi: "Ni si se družil s pravimi." Če želiš uspjeti v slovenskem medijskem prostoru, moraš biti 'naš'. To ima dvojni pomen. Bistven pa je ta, da je 'naš' tisti, ki pripada (samozaverovanemu) miselnemu in političnemu nazoru, ki je vladal v Sloveniji zadnjih 49 let, do 3. oktobra letos. 'Naši' so tisti, ki študirajo na FDV in so otroci 'naših' staršev. O 'naših' pišejo 'naši' v rumenem tisku in 'naši' jim zato dajo na 'naših' ekranih publiciteto. Tako gre to. Krog je zaprt. RTV imajo za svoje (!) podjetje, in ne vedo, da so samo tam v službi. Potem je 'krivih' osem mesecev Bajukove vlade, kjer sem kot strokovni sodelavec tesno sodeloval s tem velikim človekom, dr. Bajukom. Akterji? Na videz nepomembna oseba, mlajša uslužbenka, ki je prišla na RTV pol leta pred mojo "ekskomunikacijo", kot pravite. Rekla je, da ji rušim avtoriteto, ker sem se upiral opravljati dela, ki jih je do tedaj honorarna tajnica. Moral sem urejati časopis s partizan-

Če želiš uspjeti v slovenskem medijskem prostoru, moraš biti 'naš'. To ima dvojni pomen. Bistven pa je ta, da je 'naš' tisti, ki pripada (samozaverovanemu) miselnemu in političnemu nazoru, ki je vladal v Sloveniji zadnjih 49 let, do 3. oktobra letos.

menil, da človek kar umre, da bo tako, kot da te je v najgloblji zaljubljenosti zapustila tvoja draga. A edini rez ostane ozdravljena (!) brazgotina kakšnega ulkusa. Olajšanje. Celo občutek zmage za pravično stvar. Kajti danes, pet let po tem, ko sem televiziji predlagal drugačno "nedeljsko popoldne", imajo skoraj vse nemške (in druge) nacionalne TV-postaje v Evropi take - družinske, izobraževalne, kulinarčne, domačijske - oddaje. Priznam, še sam nisem takrat vedel, kako enkratne ideje sem imel. Sreča pač, no, morda kakšna izkušnja tudi... Pri nas mi na ideje niso niti odgovorili.

Ali bi lahko rekli, da je vaš primer poučen za razumevanje zdajšnjega slovenskega novinarskega prizorišča? Kakšna profesionalna merila - po vašem mnenju - na njem danes vladajo oziroma prevladujejo?

No, primer ni poučen. Je specifičen. Novinarstvo s tem nima ničesar. Mladi, ki so produkt šol in fakultete, so pač takšni, kot so: imajo malo védenja in nič spomina. Kar je celo dobro zanje... Če so profesionalna merila to, da v studiih govorijo tako glasno, kot da se derejo z ekranov na ljudi v dnevnih sobah, če na radiu ne vedo, da je treba prispevek končati, in ne intervjuvanca kar "spustiti" v glasbo, če ni jasne informacije, definicije dogodka na zadetku prispevka, ampak samo nekakšno osebno poročanje (razumljivo v odsotnosti komentarja kot zvrsti), izraženo na nizki izobrazbeni ravni, podkrepljeno z nacionalno samozaljubljenostjo ter v smislu "samo da me mama vidi na ekranu", pa obupno slab jezik, dikcija in blebetanje kar v tri dni ter klientelizem - potem sem jaz res za staro šaro. Na okroglih mizah si celo pripovedujejo, da so boljši, vsekakor pa nič slabši od tujih novinarjev. Lahko si samo mislim, da ti ljudje sploh ne berejo kakšnega Spiegla, ne gledajo televizije Arte. Da sploh nič ne berejo in gledajo ter poslušajo. Profesionalna merila torej? Meni gre na smeh. In moji Jasni tudi. Če bi slišali njene komentarje (Veronikova žena ni novinarka, op. p.), bi se oblekli v "žaklovino" in šli v Canosso. In še ilustracija: vse evropske televizije vso jesen snemajo božične oddaje. Za praznike ponudijo gledalcem najboljše. Oddaje in filme. Ves adventni čas. Pri nas je vse podrejeno silvestrovanju. Milijone bodo zmetali za ta večer. Za svojega dedka Mraza. Človeka zmrza ob največjem in najlepšem prazniku, ki je tudi uradno praznik, a ga ni ne na ekranih ne

v glavah teh ljudi. In cerkev nima pri tem nič opraviti. Mi smo izjema v Evropi. Razumete?

Slovenska javnost vas pozna kot izjemnega profesionalca. Imate to v krvi, prirojeno, ali ste se postopno prekalili ter izgradili v svojem zdomstvu?

Gradnik: "Mladosti neukročeni nemir je tudi mene v tvojo gnal bližino in tavajoč skozi sanje in temino odprl sem tvojih dvorov tajno dver." Morda je kaj v krvi, da me je gnalo proč prav v trenutku, ko sem bil 'zvezda'. Prirojeno torej le toliko, da sem se ovedel, kako malo vem, kakšen napeh me je navdajal, da sem torej izbral težavnejšo pot - odhod v tujino. Tam so se mi odprle oči... Gre pa tudi za okolje v najnežnejšem otroštvu, za vrednote, ki jih dobiš. Pa ne samo glasbena šola, urejena družina, ljubezen do opere, spoštovanje latinsko-krščanske civilizacije, gre za realno življenje, trdno na tleh... Pa rad moraš imeti svoje delo. Zelo rad. In hudič mano samokritičen moraš biti. Pa malo romantik. "Pil sem te in ne izpil, Ljubezen. Ko duhteče vino sladkih trt užil sem te, da nisem bil več trezen, in da nisem vedel..." pravi moj Gradnik.

Napisati knjigo pa med drugim terja tudi veliko mero discipline; od kod pobuda, obsežno gradivo in tudi možnost, da ste izdali spomine z naslovom Novinarstvo med nožem in vilicami?

Enostaven navdih med kuhanjem: presneto, saj si doživel toliko, da bi utegnili zanimati tudi druge, pa se izkaži, če si sposoben samodiscipline! Ko sem pisal, se mi je zdelo prima. Ko je knjiga izšla, sem bil prepričan, da je povprečna. In potr. Ko so deževala mnenja (knjigo so na RTV-ju zamočali, pa je tudi brez njihovega propagandnega stroja postaja uspešnica, prežeta s superlativi), me je zmedlo. In utrinek: ker sem 'kuhar', sem knjigo, ko sem jo prvič potežkal z rokami - urednik Sanja Žorn, ta mojster jedke družbene kritike, me je gledal naravnost v oči - ponesel k obrazu in jo poduhal... S knjigo sem hotel pravzaprav napisati tudi novinarski priročnik, pa mali prispevek k zgodovini slovenske RTV-

hiše. Potem pa je tekla zgodba kar sama; priznam, tudi z elementi in prijemi večje berljivosti, kot so žgečkljivost, zakulisja in podobno. Pri pisanju o vladi sem bil etičen, priznam, tu in tam s samocenzuro, ker se nekaterih zakulisij preprosto ne spodobijo opisati.

Ob predstavitvi knjige, marca letos, ste rekli, da čutite strah pred tem, ko vas opredmetene misli v obliki knjige zapuščajo in postajajo skupna last. Do danes je minilo dovolj časa, da lahko ocenite, ali so bili ti občutki upravičeni.

Seveda me je 'strah' še danes. Vse, kar je v knjigi, je bilo namreč res. Strah, mnogo bolje bi bilo, da rečem, jeza, je posledica lastne nedoslednosti: po eni strani sem se umaknil iz javnosti, po drugi pa prestopil svoj Rubikon in se razgalil. Poskusite napisati kaj takega, pa boste videli...

'Med nožem in vilicami' asociira na vašo drugo (ali tretjo) največjo ljubezen - kulinariko, enogastroonomijo. V reviji Mag objavljate tehtne članke s tega področja. Ste se našli v tem ali gre bolj za izhod v sili?

Ne, to ni izhod v sili. Trdo sem garal za pridobljeno znanje iz sommeliertstva in vložil kar nekaj denarja. Kuhanje pa je več kot hobi: je erotika, visoka intelektualna raven in nirvana, redna praksa in študij svetovne literature. Je urjenje okusa, je kultura v najširšem pomenu besede. Prevzame me kot Traviata ali "moja" Carmen, Mozartov klavirski koncert št. 21, drugi stavek. Slovenski (elektronski) mediji so kot hrana iz menze v vojaški menażki.

V slovenskih medijih in novinarstvu ste zapustili zares opazno sled. Iskreno vam privoščim, da bi imeli možnost in energijo svoje znanje razdati še komu.

Pred nedavnim mi je nekdo izjemno pozorno prisluhnil, ko sem mu predlagal - kot nekoč na TV, da ne bi imeli z menoj "političnih" preglednic z vodenjem informativnih oddaj - kulinarčno oddajo na moj, posebni način. Odgovoril je, da me bo kmalu poklicali... Hm, ugibajte, če me je... Hvala za dobre želje. Na Štefanovo bom gostom med drugim skuhal rižoto in jo okrasil s pravim, listnatim zlatom...

Duška Pene

Na dnu...

V NAŠI POTROŠNIŠKI DRUŽBI PRIMANJKUJEJO VREDNOTE?

KAJ, KO SO TAKO DRAGE!
KDO PA HOČETE, DA JIH KUPI?

Papež Janez Pavel II. predal carigraskemu patriarhu Bartolomeju I. relikvije dveh cerkvenih očetov

Zgodovinsko ekumensko dejanje

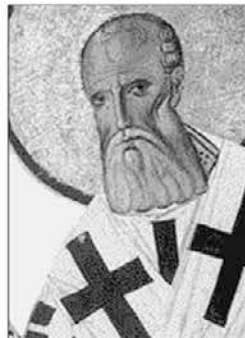
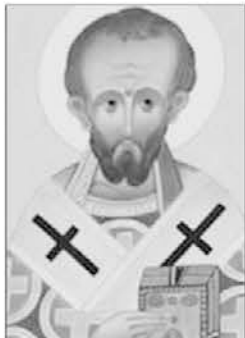
Led med Vatikanom in Carigradom se počasi, a vztrajno tali. Janez Pavel II. je namreč v soboto, 27. novembra, svečano predal carigraskemu ekumenskemu patriarhu Bartolomeju I., poglavarju tristo milijonov pravoslavnih kristjanov po svetu, velik del relikvij svetega Janeza Zlatoustega in svetega Gregorja Nazianškega, dveh cerkvenih očetov in predhodnikov sedanjega patriarha na najbolj prestižni stolici pravoslavja. Ta "blagoslovljena priložnost za očiščenje našega ranjenega spomina in za okrepitev poti proti spravi" (tako papež) je odpravila še eno oviro v perspektivi poenotenja med katoliško in pravoslavno Cerkvijo. Omenjena svetnika sta bila v 4. stoletju po Kr. nadškofa v Carigradu. Ker sta delovala dolgo pred razkolom krščanske Cerkve (l. 1054), ju častijo tako na Vzhodu kot na Zahodu, čeprav sta bliže pravoslavcem. Posmrtni ostanki sv. Gregorja iz Nazianza počivajo v Rimu od 8. stol. dalje, kosti sv. Janeza Zlatoustega pa od prve polovice 13. stol., ko naj bi jih v Rim prinesli križarji. Dolga stoletja so bile relikvije v baziliki sv. Petra. Letos poleti je patriarh uradno prosil, da bi bile vrnjene, na kar je sveti oče pristal.

slovila posmrtni ostanke dveh skupnih svetnikov v dragocene alabastrnih relikviarijih. Oba sta sveta predmeta tudi poljubila in se bratsko objela. Srečanje med vrhovnima voditeljema, živima pričama želje

likvij dobra priložnost za nadaljevanje molitve za poenotenje kristjanov in "ljubega brata" nagovoril: "Nikoli se ne bom naveličal neutrudno in odločno iskati občestva med Kristusovimi učenci, kajti v odgovor Gospodovi volji želim biti služabnik edinosti v resnici in ljubezni." Patriarh Bartolomej I. se je Janezu Pavlu II. zahvalil za "zgodovinsko in bratsko dejanje" ter podčrtal, da ta "poteza potrjuje, da v Kristusovi Cerkvi ni nepremostljivih težav, ko se srečajo ljubezen, pravica in mir." Dodal je tudi, da sta s tem "svetim dejanjem", z vrnitvijo relikvij, odpravljene "anomalije" in "cerkvena krivica". To izjavo je glasnik Sv. sedeža Joaquín Navarro Valls še isti dan komentiral, da gre za "zgodovinsko nepravilno interpretacijo", saj predaja relikvij ni dejanje, s katerim naj bi sveti oče prosil odpuščanje za njihov odvzem med križarsko vojno v 13. stol. Jasno je torej, da so po stoletjih teoloških sporov odnosi med krščanskima Cerkvama vsaj zapleteni, če že ne napeti. In vendar lahko imamo vrnitev relikvij za izjemen dogodek, ki samo še potrjuje - kljub nekaterim temnim trenutkom zadnjih let - svetla prizadevanja svetega očeta za spravo med vsemi kristjani, kajti shizma, do katere je prišlo pred 950 leti, je že predolgo skeleča rana. Ostarili in od neizprosne bolezni močno zaznamovani sveti oče, katerega pontifikat je poln simbolnih znamenj, torej do zadnjega verjame v odprt in pristen dialog kot edini način, da bi se stara rana le zacelila.

Danijel Devetak

po zblizanju, ima veliko simbolno vrednost in moč tudi zato, ker teološki dialog med Cerkvama ne napreduje zelo pospešeno. Papež je dejal, da je predaja re-

Posvečen je bil v Pulju

David Pahor posvečen v diakona

David Pahor, rojen l. 1969 v Jamljah pri Dobreddu, je bil v soboto, 20. novembra, v Pulju posvečen v diakona. Osnovno šolo je obiskoval v Jamljah, srednjo šolo in trgovski zavod Ž. Zois pa v Gorici. Po opravljeni vojaščini se je preizkusil v več poklih; nekaj časa je delal tudi kot bančni uradnik v Sovodnjah. Naposled je odgovoril na Gospodov

klic in izbral pot duhovništva. Eno leto je obiskoval semenišče v Vidmu, leta 1998 pa je stopil v semenišče Redemptoris Mater v Pulju. Gre za mednarodno ustanovo, kamor prihajajo mladi iz vsega sveta, tudi iz Južne Amerike; mnogi izmed njih se potem odločijo za misijone. David bo zaenkrat ostal še v Pulju, nam je povedala njegova mama, "potem pa se ne ve." V duhovnika bo posvečen predvidoma ob koncu maja ali začetku junija

2005. Povedala nam je tudi, da je za sinovo izbiro hvaležna zlasti p. Marku Rupniku, Davidovemu profesorju vouroku, ki je "znal mlade formirati s srečanji, molitvijo in dobrimi deli." Na Hrvaškem se David

zelo lepo počuti, ljudje so prijazni in vsega potrebni, duhovnikov je zelo malo, saj imajo nekateri župniki v upravi po 15 cerkva.

V puljski katedrali je prejel nižje redove iz rok škofa msgr. Ivana Milovana skupno z drugima dvema fantoma, Nixonom Edoardom Gonzalesom Caicedom iz Kolumbije in Carlosom Manuelom Cabrero Alegrijo iz Nikaragve. "David je bil izredno srečen," nam je še povedala njegova mama; "na velikem in priskrbenem prazniku so bili ljudje zelo prijazni, presenečeni in ganjeni." Na Davida kličemo Božji blagoslov in mu zagotavljamo tudi našo molitev!

10-letnica Radia Ognjišče

Nenadomestljiv slovenski medij

V nedeljo, 28. novembra, je Radio Ognjišče praznoval 10. obletnico svojega obstoja in delovanja. Ob 12.30 je bila v ljubljanski stolnici slovesna maša, ki jo je daroval upokojeni beograjski nadškof Franc Perko. Z njim so somaševali direktor radia msgr. Franc Bole, glavni in odgovorni urednik Franci Trstenjak ter 11 drugih duhovnikov. Nuncij ni bil prisoten zaradi nujnih obveznosti v Bosni in Hercegovini; poslal pa je posebno presenečenje, pismo s pozdravi in blagoslovom sv. očeta. Ljubljanska stolnica je bila že pred slavnjem nabito polna ljudi, ki so se želeli Bogu zahvaliti za prehojeno pot in prositi blagoslova za nadaljnjo pot. S petjem je sodeloval komorni zbor Ave pod vodstvom

kolikor ima poslušalcev," je rekel. Naglasil je tudi, da je Radio Ognjišče odigral važno vlogo v Cerkvi na Slovenskem in v slovenskem prostoru. Nadškof Perko je tudi spomnil na "čas enoumja, ko se Bog ni smel omenjati v sredstvih obveščanja" in ko so to besedo brisali tudi iz ljudskih pesmi. "To je bilo duhovno nasilje, ki se je izvajalo nad slovenskim narodom; posledice pa so še danes vidne... Pravilna informacija je veliko vredna; kdor z njo manipulira, je gospodar družbe in mišljenja ljudi," je zatrdil nadškof. Radio Ognjišče pa je z drugačnim gledanjem prispeval k pluralnosti. Med ostalimi dobrimi stranmi te radijske postaje je še omenil, da je začel krepiti samozavest slovenskih kristja-

nov in zavze-manje za resnične dobrine. Pri darovanju so radijski sodelavci prinesli na oltar simbolne darove radia in radijske dejavnosti, trije poslušalci so prinesli v dar tri okrašene sveče. Ob kon-

Nadškof Franc Perko

Msgr. Franc Bole

G. Franci Trstenjak

nad nami, včasih nam je dal to doživeti prav s čudežno rešitvijo." Poleg zahvale Bogu je izrekel zahvalo Mariji, ki skrbi za nas kot mati za svojega otroka, je poudaril.

Nagovor med bogoslužjem je imel nadškof Perko. Najprej se je zahvalil Boletu, ki je "imel prilično mero poguma, da se je lotil tega projekta," Franciju Trstenjaku in vsem sodelavcem in sodelavkam, ki omogočajo, da radio dobro deluje, saj je "radio toliko vreden, kolikor se prime,

cu bogoslužja se je vsem zahvalil glavni urednik Franci Trstenjak. Potem so zapeli zahvalno pesem, ki je mogočno odmevala v polni stolnici. Praznovanje se je nadaljevalo v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma z gala koncertom "Tu smo doma". Nastopili so različni slovenski glasbeniki iz sveta zabavne in narodno zabavne glasbe, ki so Radiu Ognjišče ob jubileju poklonili svojo popolnoma novo pesem, prvič izvajano na tem koncertu.

3. ADVENTNA NEDELJA

Iz 35, 1,6 a. 10; Ps 146; Jak 5, 7-10; Mt 11, 2-11

Vera kaže vedno pot v veselje, v življenje. To nam potrjujejo vsa tri današnja berila. Odlomek iz preroka Izaija je kar nasičen z optimizmom. Prevzame nas njegovo smelo govorjenje o Gospodovem veličastvu, o njegovi slavi. Slika jo namreč kot že delujočo med nami. Zato povabi vso naravo, puščavo in goljavo, naj vriskajo, pustinja naj se raduje: "Bujno naj cveti, naj se raduje in radostna vriska" (Iz 35, 1 nss). Koliko bolj naj se radujemo grešni ljudje. Saj sam Bog prihaja, da nas reši! (Iz 35, 4). Tudi vero daje sam Bog. Je dar. Tudi vsa preambula vere, vse, kar nas k veri vodi, npr. hrepenenje po Bogu, strah Božji, kesanje itn., je od Boga (Trid. k o opravičenju). Sami se ne moremo rešiti. Moremo se pa rešiti z vero, neomajnim zaupanjem in ljubeznijo samega Boga. Zdaj, v adventu, več molimo za vero, upanje in ljubezen tudi drugih, ne samo nas. Zor-

nice, četudi so povečini zdaj zvečer, nas kot skupnost vernih ljudi popeljejo v čudoviti svet Boga. Ni govora samo o materialni noči slepote ali o nemem svetu gluhoti, o ozdravljenju hromih, nemih, gobavih, o obujanju mrtvih (Iz 35, 5 nss; Mt 11, 5), marveč o veri v Boga in v to, "česar oko ni videlo in uho ni slišalo in kar v človekovo srce ni prišlo, kar je Bog pripravil tistim, ki ga ljubijo" (1 Kor 2, 9).

Advent nas vabi, naj postanemo ponižni. Zato lahko mirno rečemo, da smo obenem opravičeni in grešniki. Kajti priznavamo, da pričakujemo vse rešenje, iz greha in smrti, samo od Boga. Pri nedeljski sv. maši ponavljamo vsi: "Gospod, priidi, da nas rešiš!" Opevamo Božjo zvestobo. On pomaga do pravice zatiranim, daje kruha lačnim, osvobaja jetnike, odpira oči slepim, dviga potrte, ljubi pravične, varuje tujce. Podpira siroto in vdovo (Ps 146, 6-9).

Apostol Jakob, ki ga beremo v drugem današnjem berilu, nas spodbuja k potrpežljivosti. Mi pa bi radi takojšen sad. Poljedelec ravna drugače. Poseje pšenico in gre nato po drugih opravilih vedoč, da bo Bog dal

semenu vzkleti ob pravem času. Ne dela žitu sile ne drugemu semenu. Pozdravlja zgodnji in pozni dež. Tako naj potrpiamo tudi mi. Utrdimo svoja srca, kajti Gospodov prihod je blizu. Še več: potrpiamo drug z drugim v ljubezni in dobrotnosti. Kajti tudi mi bomo stopili pred sodnika. To se bo zgodilo, ko si bomo najmanj pričakovali. Za zgled trpljenja in potrpežljivosti pa si vzmimo preroke (Jak 5, 7-10) in tudi svetnike. Kmalu bo npr. godovala sv. Lucija, devica in mučenka, ki je prestala ogenj trpljenja zaradi vere in čistosti. 14. novembra pa goduje trpin sv. Janez od Križa. Samohodec sicer, a veliki reformator karmeličanov, skupaj s sv. Terezijo Veliko ali Avilsko. Nekateri so bratje so ga hudo preganjali in ga vrgli celo v ječo. Toda mu niso mogli do živga, da bi namreč opustil reformo v duhu ljubezni. Boril se je z ljubeznijo "v temni noči duše!" Pel je o pobožanstveni ljubezni, o svobodi, ki je ni mogoče vkleniti v verige.

Podobno je doživel Jezusov advent drug trpin, sv. Janez Krstnik, v ječi. Čeprav je Jezusa poznal in je bil prepričan, da je Jezus odrešenik, ki so ga pričakovali, vendar je doživel "temno noč", vklenjen v verige,

čakajoč udarec sekire Heroda in Herodiade. Čudeži ozdravljenja slepih, hromih, gobavih, obuditev mrtvih, prednost do ubogih, kar vse Jezus dela pri oznanjevanju Božjega kraljestva, ki prihaja, potolažijo Krstnika, čeprav so zanj le znamenja (Mt 11, 5-6) kraljestva, ki prihaja. Zaradi tega živi, trpi, se veseli.

Pri Janezu od Križa ni niti sledu maščevanja, protesta proti krivicam. Prav tako ni pri Janezu Krstniku nobene želje po zdravlju, rešitvi iz Herodovih rok, marveč eno samo hrepenenje po svobodi v ljubezni.

Oba svetnika nas vabita, naj bi se pripravljali na advent zedinjenja s skrivnostnim Bogom (gl. 1 Kor 2, 2; Flp 1, 23). Z Božjo pomočjo se potrudimo v adventu vsaj za ped napredovanja v ljubezni do Boga in človeka.

Sv. Janez od Križa nam kaže pot s križem v roki. Saj ga križ ni potrl, marveč mu je bil vir petja, poezije, umetnosti, modrega vodenja duš, ki so iskale in pri njem našle optimizem, zazrtost v nevidnega v potrpežljivosti (gl. P. Manns, Reformer d. Kirche, M. Grünewald V., Mainz 1970, 830-833).

Duhovniki pomagajo vsem. Pomagaj vsem duhovnikom.

30.000 škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje.

Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov.

Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

Če želiš vedeti, kako lahko prispevaš svoj dar, klič brezplačno številko **800.01.01.01**

Darovi za vzdrževanje duhovnikov. Podpora številnim za dobro vseh.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- Poštni tekoči račun št. 57803009
- Kreditne kartice: s kartico CartaSi in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.sovvenire.it
- Barčno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji

Prispevki so odtegljivi:

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evrov letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih deželne in občinskega dodatka.

CHIESA CATTOLICA - CEI Conferenza Episcopale Italiana

Kratke

Goriški kvestor pisal Mirku Špacapanu

Goriški kvestor dr. Alessandro Marangoni je zadnje dni novembra odgovoril na pismo deželnega svetnika Mirka Špacapana v zvezi z bogoskrunskimi dejanji na jazbinski cerkvi. V dopisu, odposlanem v slovenščini in italijanščini, kvestor sporoča, da raziskave niso razkrile elementov, na podlagi katerih bi lahko navedene dogodke povezali z grožnjami slovenski narodni manjšini. Goriška kvestura navezuje dogodek na improvizirano in obsodbe vredno postopanje neznancev, ki so uresničili najslabšo varianto halloweena. Marangoni zagotavlja, da bo kvestura še naprej usmerjala vse sile v to, da bi preprečila in zatrla take dogodke.

Ministrstvo o Trgovskem domu

Ministrstvo za ekonomijo in finance je odgovorilo deželnemu svetniku SSk Špacapanu na vprašanje glede primernosti, da se v Trgovskem domu namešča ambulanta za komisijo, ki preverja invalidnost, v trenutku, ko bi se sedanji upravitelj in stanovalci morali pogajati s slovenskimi organizacijami o njegovi nadaljnji uporabi, kot izhaja iz zakona 38. V odgovoru se naglašajo popolna pripravljenost ministrstva na soočanje in sodelovanje, vključno s skupnim načrtovanjem gradbenih del v 4. nadstropju za bodočo skupno uporabo. Ministrstvo obenem poudarja, da je ambulanta popolnoma vključena v namembnost nekdanjega pokrajinskega zakladnega urada, danes okrožja. Špacapan take izjave tolmači kot poudarek, da so nekatere odločitve dokončne in da je dogovarjanje možno zlasti o prostorih, ki so danes neuporabni brez temeljitih obnovitvenih del (beri 4. nadstropje). Medtem pa slovenska manjšina nekoliko naivno proslavlja skupni dom goriških kultur...

Špacapan je pozval poslanca Ojke Rosata, naj sproži poslansko vprašanje o časovnih in normativnih terminih glede izvajanja določil zaščitnega zakona, s posebnim ozirom na tematiko vračanja narodnih domov.

Nastop gledaliških skupin OŠ Peter Butkovič Domen iz Sovodenj in SS Trinko iz Gorice

V četrtek, 16. t.m., bosta v goriškem Kulturnem domu gledališki skupini OŠ P. B. Domen in vrtca iz Sovodenj ter SS I. Trinko iz Gorice spet predstavili svoja izvirna odrska prikaza Voda vir življenja in Kam greš, mali človek?, ki so ju učenci naštudirali v režiji mentorice Vesne Tomsic v sklopu šolskih gledaliških delavnic. Obe deli sta prejeli nagrado kot najboljši v svojih kategorijah na 9. gledališki reviji v Fiumicellu letošnjo pomlad. Ta zmaga jim je odprla pot na vsedrjavni gledališki festival šolskih skupin, ki bo potekal v aprilu 2005 v kraju Serra S. Quirico v Markah. Tri dni bodo v dneh festivala potekale gledališke delavnice za vse nastopajoče, in seveda tudi za naše učence. Ker je strošek za udeležbo na festivalu oz. tridnevno bivanje v Markah precejšnji, si otroci nadejajo, da bodo vsaj nekaj finančne podpore iztržili na omenjenem večeru, ko bodo pobirali prispevke. Zato vabijo vse tiste, ki so jim pri srcu naša šola in vse njene uspešne obšolske dejavnosti ter ne nazadnje gledališko ustvarjanje, naj se večera udeležijo v čim večjem številu in podprejo njihovo prizadevnost. IK

Odbornik Moretton o šoli Trinko in problemu Malnišča

Podpredsednik deželnega odbora in odbornik za civilno zaščito Gianfranco Moretton se je prejšnjo soboto mudil na Goriškem, kjer

je bil gost Slovenske skupnosti. Srečal se je z ravnateljico srednje šole Trinko dr. Elizabeto Kovic in se z njo pomenil o iskanju primerne rešitve za šolo. Nato se je - v spremstvu deželnega svetnika M. Špacapana in deželnega tajnika SSk D. Terpina - s predstavniki svetniške skupine Združeni ustavili na Malnišču v Sovodnjah, kjer si je ogledal odlagališče. Še enkrat so ga spremljevalci seznanili z nevarnostjo, ki jo deponija predstavlja za ljudi in okolje. Moretton je odgovoril, da bi bila možna in najhitrejša pot tista, po kateri bi sovoledenska občina odkupila teren, na katerem leži deponija, nato pa bi posredovala dežela in z dotičnim skladom financirala bonifikacijo.

Združeni o preureditvi toponomastike v Sovodnjah

Na seji občinskega sveta v Sovodnjah 30. novembra je svetovalska skupina liste Združeni predlagala občinski upravi, naj, čeprav z zamudo, poskrbi za podrobno informiranje občanov o postopku preureditve toponomastike. Svetovalec Peter Černic je poudaril, da lista Združeni podpira načrt preureditve toponomastike, kritično pa ocenjuje dosedanja pristop uprave, ki ni poskrbela za pravočasno in točno informiranje občanov o izvajanju preureditve. Župan Petejan M. in odbornik Devetak L. sta v odgovoru na interpelacijo povedala, da bi se občani, preden začnejo polemike, lahko neposredno obrnili do njiju in se pozanimali, kako je s postopkom. Do zamud je prišlo zaradi volitev, sta rekla, saj bi preureditev ulic tedaj lahko povzročila zmedo in preobremenila občinske urade. Uprava pa bo poskrbela za pisno in celovito informacijo 900 občanov, ki jih preureditev zadeva.

Župana Brancati in Brulc predstavila "Mozaik" in druge skupne pobude

Za ovrednotenje skupnega čezmejnega prostora

V ponedeljek, 6. decembra, je v goriški občinski palači potekala tiskovna konferenca ob izdaji knjižice Mozaik. V njej štiri ustanove iz dveh mest - Kulturni dom Nova Gorica, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž Gorica in Občinsko goriško gledališče G. Verdi - združujejo svojo ponudbo v sezoni 2004/2005. Župana Vittorio Brancati iz Gorice in Mirko Brulc iz Nove Gorice sta polna navdušenja predstavila ta izredni projekt čezmejnega sodelovanja. "Knjižica je sad dolgih let dela in sodelovanja," je povedal Brancati, "in upa se, da bo z izkušnjo v

prihodnjih letih še boljša in polnejša. Treba je poudariti," je nadaljeval, "da kultura odigrava izjemno vlogo za to sodelovanje, kajti čezmejni odnosi se lahko najbolje okrepijo predvsem na področju gledališča". Prva predstava skupnega abonmaja bo balet Grk Zorba, ki ga bo Mariborsko gledališče predstavilo v Verdiju in ki si ga bodo lahko skupaj ogledali tako slovenski kot italijanski ljubitelji baleta in gledališča nasploh. Naslednji korak bo orkester iz Budimpešte, ki ga bo novogoriški Kulturni dom pripeljal v Gorico. Kaj pa goriški Kulturni dom? Kot je povedal odbornik Cressati, se Kulturni dom ni

vključil zaradi organizacijskih problemov. Za drugo leto pa ne bi smelo biti ovir pri sodelovanju tudi goriškega Kulturnega doma. Pri veliki mizi v Beli dvorani goriške občine so sedeli tudi štirje predstavniki gledališč, ki sodelujejo pri pobudi, in sicer Walter Mramor, Pavla Jarc, Emil Aberšek in Franka Žgavec. Vsak od njih je izrazil iskreno veselje za pobudo in željo, da bi projekt privlekel čimveč poslušalcev z obeh strani meje. Glavni namen je namreč prav pretok ljudi in ustanova enega kulturnega prostora. Izrazili pa so tudi radovednost, kako bodo njihovi abonenti sprejeli to pobudo, predvsem zato, ker bodo

imeli pravico do popustov ob nakupu vstopnic. Kulturni center Bratuž bo vključil samo koncertno sezono, kajti menijo, da je lahko zanimiva za širši krog ljudi. Brancati je dodal, da to izboljšuje kakovost življenja v obeh mestih, zato je kulturna povezava zelo važna.

Simbol enotnosti pa bo predstavljalo tudi božično drevo, ki se dviga na trgu pred severno železniško postajo. Gorica bo poskrbela za okraske, Nova Gorica pa za osvetljavo. Glavna prireditelj bo 13. decembra ob 18. uri. Občini pripravljata vsekakor skupni protokolski projekt tega prostora, da bi ga ovrednotili tudi na mednarodni ravni.

Šesti december je bil dan sv. Miklavža in zato tudi daril. Brulc je zato podaril Brancatiju šibo (priznal je, da so je večkrat potrebni vsi župani), vsem prisotnim pa čokoladne bombone s Prešernovo podobo na ovojnem papirčku.

Meti

Podelitev štipendij Sklada Dorče Sardoč za šolsko leto 2004-2005

Nagrada in obenem spodbuda zaslužnim dijakom in študentom

V četrtek, 2. decembra, je Upravni odbor Sklada Dorče Sardoč podelil v lepi, novi dvorani nove sovoledenske podružnice Zadrudne banke Doberdob in Sovodnje dvanajst štipendij za šolsko leto 2004-05.

V uvodnem nagovoru je v imenu Upravnega odbora Boris Peric povedal, da je Sklad nastal pred desetimi leti na pobudo vdove Sardoč, da bi ostal živ spomin na velikega slovenskega rodoljuba in antifašista. Premoženje Sklada znaša 250.000 evrov, s profiti in sponzorji pa so letos že osmič razdelili štipendije slovenskim dijakom in skupnem znesku 13.300 evrov. Pri tem so upoštevali uspehe in družinske dohodke prasilcev: pet štipendij po 500 evrov so podelili petim dijakom Dvojezične šole v Špetru, šest štipendij po 1300 evrov univerzitetnim študentom, eno štipendijo v vrednosti 3000 evrov pa za podiplomski študij. Pozdrav je prinesel sovoledenski župan Igor Petejan, ki je poudaril, da je štipendija obenem spodbuda študentom, da bodo še naprej garali in dosegali še večje uspehe. Predsednik Zadrudne banke Miro

Hmeljak pa se je veselil tega prvega javnega shoda v novi dvorani banke, ki rada gosti take pobude, in spodbudil mlade k resnemu delu. O liku Dorčeta Sardoča, pokončnega in klenega Slovenca, ki je bil obsojen na drugem tržaškem procesu in je kot vodja izobražencev lahko še danes zgled mladim, naj gojijo svoje talente in jih izkoriščajo v dobro naroda, je spregovorila Vera Tuta Ban.

Nato so Boris Peric ter zastopnika devinsko-nabrežinske in sovoledenske občine, Vera T. Ban in Zdravko Custrin, zaslužnim mladim podelili štipendije, zraven pa tudi knjigo Tigrova sled. Odlikovani dijaki Dvojezične osnovne šole v Špetru so Stefano Tomaseti (1. razred), Emilia Cristante (4. r.), Natalia Ciccone

(5. r.), Federica Bergnach (5. r.) in Giulia Lizzi (4. r.). Spodbudo za marljivo nadaljevanje univerzitetnega študija so prejeli Matej Cescutti (1. letnik Visoke šole za zdravstvo na Fakulteti za fizioterapijo v Ljubljani), Slavica Radin (2. letnik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani s programom Slovenski jezik in Književnost ter Primerjalna književnost in literarna teorija), Karin Sanzin (3. letnik Visoke šole modernih jezikov za tolmače in prevajalce v Trstu), Petra Segina (4. letnik Filozofske fakultete, usmeritev medkulturne znanosti, na Univerzi v Trstu), Peter Blasi (2. letnik na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani, usmeritev meteorologija), Asha Past (1. letnik na Filozofski fakulteti Univerze

doktorski nalogi se ukvarja z raziskovanjem medsebojnih vplivov na področju srednjeevropske literature v letih 1910-18, še posebej literature ekspresionizma in futurizma. Glavni predmet raziskave so kulturna prepletanja in odnosi med nemškim, italijanskim in slovenskim literarnim svetom. V sklad za letošnje štipendije so prispevali: Zadrudna banka Doberdob in Sovodnje, Banca di Cividale-Kmečka banka, Nova Ljubljanska banka d.d. Filiala Trst, KB 1909 Finančna delniška družba, MIPOT S.p.A., LB Interfinanz Italia S.r.l. in Neonseven S.r.l. Mladim odlikovancem iskreno čestitamo tudi člani našega uredništva!

DD

Spominska plošča za brata Rusjan

V spomin na iznajdljiva letalska pionirja

Številni predstavniki oblasti in javnih uprav, pa tudi krajevnih društev in ustanov iz Italije in Slovenije so se v soboto, 4. decembra, udeležili odkritja spominske plošče iz kraškega kamna v ul. Cappella št. 8 goriškima pionirjema letalstva, Edvardu in Jožetu Rusjanu. Ploščo s stiliziranim letalom in trojezičnim napisom (italijanskim, slovenskim in nemškim), delo izolkega umetnika Marjana Motoha, je na stavbi, kjer je žive-

la družina Rusjan v prvi polovici 20. stol., odkrila nečakinja Grazia Rusjan; ta si že nekaj let prizadeva, da bi bili ime in za sluge njenih stricov primerno ovrednoteni (gl. tudi www.edvard-rusjan.it). Pristrčno prireditelj je povezoval Vili Prinčič, ki je tudi navdušeno spregovoril o podvigih predolgo zamolčanih bratov Rusjan. O njih in njuni ustvarjalnosti je spregovorila tudi nečakinja. Goriški župan Brancati je poudaril pomen letalcev za mesto,

ki mora črpati iz velikega bogastva različnosti svojih kultur. Na prireditvi, ki jo je popestril nastop moške skupine Sraka pod vodstvom Bogdana Kralja, je spregovoril tudi avtor knjige o bratih Rusjan Srečko Gombač. Med prisotnimi so bili tudi generalni kon-

zul RS J. Šušmelj, župana M. Brulc in D. Valenčič, senator M. Budin, predsednik občinske konzulte za slovenska vprašanja I. Komel in predsednica pokrajinske konzulte B. Radetič, ki si prizadeva, da bi deželno letališče v Ronkah nosilo ime po Ediju Rusjanu.

Specializirana veletrgovina
... z oličnimi mesečnimi
ponudbami.
Velika izbira
biološke hrane.
Pričakujemo vas
v Mošu pri Gorici.
OB PONEDELJKIH
ODPRTO DOPOLDNE.

Sveti Miklavž obdaril otroke

Nebeškega dobrotnika dočakalo veliko otrok

VKC Bratuž v Gorici

V vlažno, deževno goriško nedeljsko popoldne, 5. t.m., je posijal ljubeč žarek naravnost s širnih nebeških poljan: sv. Miklavž se je s svojimi zvestimi spremljevalci angelčki in nagajivima hudičkoma, ki sta se sicer tokrat izkazala kot vljudna pomočnika, pojavil v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Tam se je s starši in nonoti zbralo veliko otrok, večjih, manjših in zelo majhnih, ki so hrepeneče čakali na prihod blagega radodarnega svetnika, ki rad pozablja na njihove porednosti in jih vselej bogato obdari. Tako je bilo tudi letos. Otroci so ga sprejeli s ploskanjem, sam pa je potožil, da je pač star, a zelo vesel, ker opaža, kako se slovenska kultura na Goriškem pretaka iz roda v rod, kar je še posebno pomembno zdaj, ko so padle meje in se počasi brišejo pregrade med tu živimi ljudmi. Ker se mu je zazdelo, da so v dvorani tudi italijanske družine, je prvič spregovoril še v italijanščini. Obdaranje pa je potekalo po ustaljeni navadi. Otroci so pogumno stopali pred Miklavža,

mu kaj povedali ali zmolili in radostnih obrazov odhajali z odra z darili.

Še preden se je belobradi svetnik prikazal v dvorani, so mladi igralci – Gregor, Sara in Benedikt Černic, Marco in Diana Berte, Zorut Matija, Ivan Vinciguerra, Marta in Ivana Fajt, razen enega vsi osnovnošolci, upati je podmladek Odra 90 – dokaj samozavestno in gladko podarili občinstvu igrice Miklavž prihaja (na sliki spodaj) v režiji Marka Černica, člana Odra 90, znanega predvsem po svojih posrečenih komičnih vlogah. Besedilo je Černic izbrskal v goriški Feiglovi knjižnici, ga malce prikril in mu s tem dal bolj svež nadih. Zamislil si je glasbeni uvod in sklep, ki sta ga na rog izvedla mlada, obe tavnica učenca SCGV E. Komel iz Gorice, Jakob Fajt in Damjan Klanjšček. Uvodno skladbo je za duo priredil prav Marko Černic, ki se iskreno zahvaljuje Robertu Cotiču za vljuden odstop spodnjih prostorov Roman bara za vaje tega otroškega prizora. Nežno igrice, ki opisuje Miklavževo potovanje na zemljo s težko vrečo darov v družbi an-

gelčkov in srečanje z otroki, je kostumsko oblikovala Snežica Černic, katere občutljivost za okus je dobro znana vsem, ki spremljajo ustvarjanje naših ljubiteljskih skupin. Sv. Miklavž je isti dan obiskal tudi varovanke v Zavodu sv. Družine. Nanj so čakale zbrane v jedilnici. Z njimi je prijazno in šegavo pokramljal ter jih seveda obdaril. / IK

V Števerjanu

Tudi letos se je v prvih decembrskih dneh oglašil sv. Miklavž iz nebeških višin in naznanil otrokom svoj prihod v števerjansko vasico. Na svoj godovni dan se je posvetil obdaranju mlajših in starejših šte-

verjancev. V spremstvu nežnih angelčkov in nagajivih hudičkov se je v ponedeljek, 6. decembra, ustavil v Sedejevem domu, kjer so ga nestrpnost pričakali številni otroci. Nekateri izmed njih so mu pripravili presenečenje: mladi igralci so se naučili igrice Prihod sv. Miklavža. Za režijo je poskrbela Kristina Corsi ob dragoceni pomoči Hadrijane Corsi in Mateja Pintarja. Sv. Miklavža so povabili otroci, ki so mu pripravili res prijetno igrice. Za glasbo je poskrbela Valentina Pavio, balet pa je pripravila Nataša Sirk. Vlogo angelčkov so lepo odigrali Ilarija, Chiara, Ana, Klara, Lucija, Teresa, Lucia in Matej, hudičkov pa Martin, Danjel, Jernej, Matija in Luka. Mlade deklice Liza, Štefanija, Alice, Martina in Izabel so skrbno pripravile sceno. Radodarni sv. Miklavž je nato obdaril otroke, odrasle in marsikoga, ki si darila sploh ni pričakoval. / MD

V Štandrežu

Nebeški dobrotnik je isti dan obdaroval tudi otroke v župnijskem domu A. Gregorčič v Štandrežu (na sliki zgoraj). Sveti Miklavž je kot običajno poimensko klical k sebi otroke, ki so s starši in nonoti do zadnjega kotička napolnili dvorano.

Štandrež 2004 Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Zabavno ob komedijantih iz Pirnič

Nedeljsko popoldne, 28. novembra, se je ob tretjem srečanju letošnjega abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2004 v dobro zasedeni župnijski dvorani A. Gregorčič v Štandrežu zaiskrilo v sproščujočem smehu, ki ga je izzvalo gostovanje gledališke skupine Oder treh herojev Kulturno-umetniškega društva Pirniče, ustvarjalno razgibanega kraja blizu Medvod. Igralci iz Pirnič so

nadomestili v programu napovedano Fojevo delo Markolfa v izvedbi KD F. Prešeren iz Boljuna in režiji Sergeja Verča, ki je že drugo leto odpadlo s štandreškega sporeda zaradi bolezni v skupini. Gledališka dejavnost je v Pirničah zelo bogata; vsako leto dramska skupina, ki je ena izmed najboljših ljubiteljskih skupin na Slovenskem, postavi na oder kar štiri predstave, s katerimi gostuje po Sloveniji, pa tudi

v tujini. Svoje uprizoritve so igralci med drugim odigrali v Avstriji in Poljski. V repertoarju imajo vsako leto tudi igrice za otroke. Trenutno imajo žive kar tri otroške igrice. V lanskem sezoni so slavili 70-letnico ustanovitve prvega Prosvetnega društva v Pirničah. V jubilejni sezoni je bila njihova predstava Vse se da..., če ženske hočejo Richarda Harrisa v režiji Mance Urbanc nagrajena na Čufarjevem festivalu na Jesenicah kot najboljša predstava. Njihov igralec Zvone Nagode je pa prejel Čufarjevo plaketo za najboljšo moško vlogo, in sicer za lik Jippeja v komediji Ludviga Holberga Jippe s hriba, ki jo je režiral Peter Militarev. V isti režiji so igralci nastopili v Štandrežu v burki Penzion Jelen (Penzion Schoeller) nemških piscev Carla Laufsa (1858-1901) in Wilhelma Jacobya (1855-1925), ki je lani aprila doživela slovensko

praznizvedbo prav v priredbi Petra Militareva. Šaljivo igrice v treh delih je Militarev očistil zapršenega anahronizma in jo v sodobnejši jezikovni in izvajalski obliki predstavil v pospešenem ritmu, v katerem se humor izdejanja v dejanje ojačuje v zelo dobri igri vseh 14 nastopajočih - med njimi sta bila omenjeni Zvone Nagode in najbolj markantna igralka skupine Zlata Trampuš -, ki so se izkazali v ubrani homogenosti in bili kos gostobesednemu besedilu in vsem komičnim situacijam, ki so nastale zaradi zadrževanja in zmešnjav v slogu komedije zamenjav. Igra nas v tej sodobni inačici v šaljivem tonu opazarja, da danes pravzaprav sploh ne vemo, kdo je v resnici nor. Zelo dobre igralce in posebno v zadnjih dveh delih tudi scensko okusno in funkcionalno opremljeno predstavo je štandreška publika nagradila z dolgim ploskanjem in s tem dokazala, da bi goste iz Pirnič še rada gledala na domačem odru. / IK

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Amatersko gledališko društvo KONTRADA - KANAL

Sam in Bella Spewack

NAŠI TRIJE ANGELI

KOMEDIJA V TREH DEJANJIH

Nedelja, 12. decembra 2004, ob 17. uri

v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu

(Predstava nadomešča komedijo Primorske zdrahe Carla Goldonija)

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

DRUŠTVO TRŽIČ v sodelovanju z ODBOROM
ZA POSVOJITEV NA RAZDALJO IZ ŠTARANCANA

prireja

DOBRODELNI BOŽIČNI KONCERT

v stolnici v Tržiču v petek, 17. decembra, ob 20. uri.

SODELUJEJO otroški zbor Romjan, otroški zbor Schola cantorum
Sant' Ambrogio iz Tržiča, Kraški slavček in Igo Gruđen iz Nabražine.

Prostovoljni prispevki bodo šli za potrebe bolnišnice za otroke v Boliviji.

POD POKROVITELJSTVOM TRŽIŠKE OBČINE IN GORIŠKE POKRAJINE

OŠ JOSIP ABRAM in VRTEC IZ PEVME, MePZ PODGORA ter MePZ ŠTMAVER

prirejajo

pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice
božičnico z naslovom

BOŽIČNA MOLITEV

Prireditev, ki jo pripravljajo otroci,
bo v soboto, 18. decembra, ob 18. uri v Pevni in
v nedeljo, 19. decembra, ob 18. uri v Podgori.

Prisrčno vabljeni!

ZDRUŽENJE
CERKVENIH
PEVSKIH
ZBOROV
GORICAREVUJA
OTROŠKIH IN
MLADINSKIH
ZBOROVGORICA,
12. DECEMBRA
2004,
OB 15. URIKULTURNI CENTER
LOJZE BRATUŽSLOVENSKO KATOLIŠKO PROSVETNO DRUŠTVO
FRANČIŠEK B. SEDEJ

vljudno vabi na proslavo in predstavitev publikacije

KULTURNA POT

ob 50. obletnici Slovenskega katoliškega prosvetnega
društva v Števerjanu, ki bo

v nedeljo, 19. decembra, ob 18.30

v Sedejevem domu.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

Rajonski svet Štandrež vabi v soboto, 11. t.m., ob 20. uri v dvorano Pokrajinskega muzeja na goriškem gradu na predstavitev kataloga Skultura 2001 z drugega kiparskega srečanja.

Skupnost družin Sončnica vabi na duhovno obnovo za zakonce v soboto, 11. t.m. Po maši ob 19. uri bo ob 20. v Močnikovi dvorani govoril g. Vinko Paljč.

MoPZ Mirko Filej in MePZ Rupa-Peč v sodelovanju z MoPZ Kropa, ženski in mešani PZ Koledva iz Kroke prirejajo Koledniški koncert v soboto, 18. t.m., ob 20. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško organizira silvestrovanje 29. t.m. v restavraciji Kompas v Vrtojbi. Program bodo popestrili igralca Majda in Božo ter glasbenik Silvo. Informacije in vpisovanje do 22. decembra na sedežu v Gorici v Križni ulici 3 ob sredah od 10. do 11. ure, pri poverjenikih ali na tel. 0481 882024. Akontacija ob vpisu 10,00 evrov.

Plakati apostolstva molitve za župnije štandreške in devinske dekanije so na razpolago pri sv. Ivanu v Gorici od srede do sobote od 10. do 12. ure in od 17. do 18. ure, tel. 0481 33814.

Darovi

Za cerkev na Vrhu: N.N. za cvetje za Božič 5,00 evrov.

Za cerkev na Peči: Štefanija Malič za cvetje 8,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: Anica Ferlat za cvetje 30,00 evrov.

Za lačne po svetu: N.N. iz Rupe 50,00 evrov.

V dober namen: N.N. iz Rupe 50,00 evrov.

Za misijonarja Danila Lisjaka: N.N. 100,00 evrov.

Čestitke

Ko se **Ivič** zasmije, se ti srce ogreje. Ko sedemdeseti rojstni dan slavi, mu čestitamo vsi domači, da bi v zdravju prepeval in užival še mnogo let.

Sožalje

Po dolgem obdobju trpljenja je v Gospodu mirno zaspala **Marija Ožbot**. Sestri Zofki, ki je zvesta goriška pevka, bratu Davidu, župniku v Zdravščini, in ostalim sorodnikom izrekamo iskreno krščansko sožalje. Pevska skupina pri kapucinih.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
Slovenske oddaje (04)

od 10. do 16. decembra 2004) idma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 10. decembra (v studiu Andrej Baucon): Iz diskoteke 103 z Andrejem: šopek domačih viž in napevov. - Iz zborovskega arhiva. - Iz krščanskega sveta. - Glasbeni desert, zanimivosti in obvestila.

Ponedeljek, 13. decembra (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem. - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 14. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 15. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pri Slovencih na Ogrskem I. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 16. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

FIEGL

OSLAJVE - zaselek Lenzuolo Bianco 1
tel. 0481 547103, 0481 31072
www.fieglvini.com
e-mail: info@fieglvini.com

Umestitev msgr. Alojza Urana za ljubljanskega nadškofa "Trdna skala vere in vesel pričevalec upanja!"

Foto T. Petelinšek

"Trdna skala vere in vesel pričevalec upanja!" so v nedeljo zaželeli na pot novemu ljubljanskemu nadškofu in metropolitu dr. Alojzu Uranu. Ker je bil že pred imenovanjem škof, ni bilo potrebno škofovsko posvečenje, ampak samo formalen prevzem nadškofije v posest, primopredaja poslov pa je bila že dan prej. Slovesnost je vodil apostolski nuncij v Sloveniji nadškof Santos Abril y Castelló. Slovesnosti sta se udeležila dva kardinala: iz Toronta kardinal Alojzij Ambrožič in iz Zagreba kardinal Josip Bozanič. Prišel je tudi prefekt kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja nadškof dr. Franc Rode in še 7 drugih nadškofov in 15 škofov iz domovine Slovenije in iz sosednjih držav, štiski opat Anton Nadrah ter okrog 200 duhovnikov. Navzoča sta bila tudi pravoslavni

vladika Lavrentije Trifunović in evangeličanski škof Geza Erniša. Med mašo sta pela stolni zbor in zbor Anton Förster pod vodstvom prof. Jožeta Trošta. Solista sta bila Matjaž Robavs in Marko Fink, za orglami pa je bil Gregor Klančič. Res da je bilo veliko povabljenih pomembnih gostov, vendar je lepoto slavlju dala množica vernikov, ki je do zadnjega kotička napolnila ljubljansko stolnico. Apostolski nuncij je med mašo v latinščini prebral bulo o imenovanju Alojza Urana za nadškofa. Besede novega nadškofa, ki smo jih navedli v začetku zapisa, je množica pozdravila z dolgim ploskanjem. V imenu duhovnikov je msgr. Urana pozdravil nadškofov sošolec, dekan Jože Drolc, v imenu laikov je novega nadškofa pozdravil Robert Vuga z ženo Vido in otroki, v imenu Slovencev po svetu je spregovoril dr. Janko Zerzer, predsed-

nik Krščanske kulturne zveze iz Celovca. Sledil je duhovit pozdrav nadškofa msgr. Franc Rodeta, kot neposrednega predhodnika, msgr. Urana pa je pozdravil tudi nadškof iz Toronta, njegova eminenca gospod kardinal Alojzij Ambrožič, spregovoril pa je tudi zagrebški metropolit in kardinal Josip Bozanič. Škof dr. Egon Kapellari je spregovoril tudi v imenu kardinala Schonborna. Predstavniki Srbske pravoslavne Cerkve vladika Lavrentije Živko Trifunović iz eparhije Šabac-Valjevo je po pozdravu nadškofu izročil križ. Nadškofa Urana pa je pozdravil tudi škof evangeličanske skupnosti v Sloveniji gospod Geza Erniša. Besedo zahvale je ob koncu izrekel tudi nadškof Uran,

ki je med drugim tudi povedal: "Ob koncu tega slovesnega bogoslužja bi se rad zahvalil za vse prejete dobrate. Sprejem odgovornosti za vodenje ljubljanske nadškofije je breme in križ, vendar tudi neizmeren dar. Zato se danes zahvaljujem najprej za dar življenja. Hvala očetu in mami za ljubezen in skrb, da sem lahko v njima odkril smisel življenja, delati dobro... Hvala vsem, ki so mi ob pesmi pomagali doživljati radost življenja... Hvala vsem, ki so mi z zgledom in molitvijo pomagali na poti krščanske poklicanosti. Zahvaljujem se za dar duhovništva, v katerem sem mogel najpopolneje izpolniti svoje mladostne želje, da bi lahko pomagal čimveč ljudem.

Zahvaljujem se nadškofu Perku za odločilni stavek na Šmarni gori, ko me je vprašal: "Lojze, ali misliš, da si se ti prav odločil?" ... Posebna zahvala gre gostom iz tujine, celo iz daljne Kanade, kardinalu Ambrožiču. Vsak dober dar pa prihaja od Boga in zato se sedaj skupaj zahvalimo njemu, ki nas je poklical, nas vodi in nas želi enkrat pripeljati v svoj večni dom."

Mogočno ljudsko petje pesmi Marija skoz' življenje je sklenilo lepo bogoslužje.

JUP

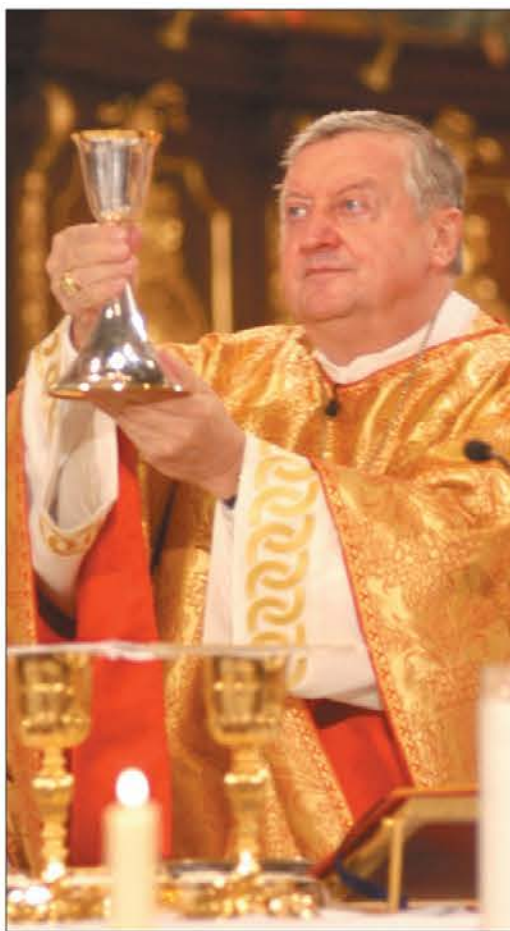

Foto T. Petelinšek

Ob ustoličenju za novega ljubljanskega nadškofa
in slovenskega metropolita
msgr. ALOJZU URANU
tudi v imenu bralcev in celotne
slovenske narodne skupnosti v Italiji
veliko uspeha v novi odgovorni cerkveni službi
in kličemo obilo Božjega blagoslova!
UREDNIŠTVO

"Razbiranja"

KRONIKE (NEUSPELJIH) NASKOKOV NA VSAKDANJOST

Polona Glavan: Gverilci, Ljubljana: Študentska založba (knjižna zbirka Beletrina), 2004.

V t.i. "Času konca velikih zgodb" se tudi literatura predaja trendom in ni imuna pred "modnimi muhami", ki pa nanzanajo celovito filozofijo življenja in niso le komercialna poteza. Tako prihaja vse bolj na dan forma kratke zgodbe kot predstavnica družbenega položaja literature v post- postmodernistični sodobnosti. Marsikateri avtor je kratki zgodbi posvečen in najde v njej prefinjeno obliko izražanja, ki se še najbolj spaja z razcefranostjo družbe in miselnostjo "tukaj in zdaj". Ker sodobni človek ni več zmožen branja velikih zgodb, je short story pravi momentalni literarni hit, ki ga je uzakonil postmodernizem. Kljub koncu slednjega je kratka zgodba ostala na vrhuncu in predstavlja za modernega bralca idealno formo. Zgoščena vsebina, bliskoviti zaplet-razvoj-razplet, malo besedičenja, odprti konec. Kar pa je najvažnejše, prebereš jo lahko v eni vožnji z vlakom, metrojem, avtobusom ali v par minutah treznosti pred spanjem. Čeprav ni rojena s komercialnega vidika, je njena uspešnost bržkone tudi v njeni uporabnosti.

"Kratkometražnost" je tudi značilnost slovenske proze devetdesetih, katere predstavnica je tudi Polona Glavan. Čeravno je svojo literarno pot začela z romanom (Noč v Evropi - 2001), so njena prva ljubezen

ostale kratke zgodbe, s katerimi je ospala slovensko in tujo periodiko vse od začetka svojega objavljanja. Njena druga knjiga, z naslovom Gverilci, je tako zbirka devetih kratkih zgodb, ki so že izhajale v revialnem tisku, na Slovenskem in tujem.

Kratke zgodbe so po definiciji samostojne celote, Glavanova pa jih je uspela vključiti v širši kontekst, ki ga zaznamuje ravno naslov Gverilci.

Borba z vsakdanom (o kateri smo spregovorili v prejšnjem zapisu o poeziji Tomislava Vrečarja) je v Gverilcih glavna tema. Junaki Polone Glavan se namreč vsakodnevno spopadajo z eksistenco, v njeni najbolj perfidni podobi. Niso zmožni upora, le razmišljajo, včasih brez možnosti za rešitev njihovega problema. Njihova gverila je brezuspešna in pušča bralca v nenehnem nelagodnem občutku, da je to realizem najbolj krute vrste. Literarna spretnost avtorice pa večkrat personalnega pripovedovalca enači z junakom, včasih je celo pripovedovalec zunaj zgodbe, ustvarja literarno vzdušje, vendar ga v isti sapi razblini, da ne vemo, ali je to kronika ali so samo neke vrste (literarnih) sanj.

Socialni moment je najbolj izpostavljen. Junaki so navadni ljudje, ki se ne morejo soočiti s problemi identitete, dialoga, zidov - pregrad, zakona, incesta, starosti, službe - denarja, družine, nasilja, ker so tako zapleteni, veliki in skeleči, da o njih lahko samo razmišljajo, pa še to ne direktno, ampak prek spretnih

ovinkov, ki skušajo protagonistovo eksistencialno dilemo zakriti, dejansko pa jo še bolj spravijo na površje in naredijo še bolj pretresljivo.

Poetika Polone Glavan je skržena na minimum. Junaki kratkih zgodb so izrisani s psihološko potankostjo, o njih govorijo občutki, s katerimi gledajo na svet. Dramatičnost njenih likov in prostorov ter brezčasja v katerem stoje, je obarvana s hitrimi potezami, zato je tudi tako učinkovita. Mojsrsko obdelan je način pripovedi, ki je včasih realno nezmožen, ko je - denimo - v kratki zgodbi Janko in Metka personalni pripovedovalec osnovnošolska deklica, ali ko v zgodbi Tristo milijonov metrov na sekundo spoznamo realnost skozi oči osemletnega dečka. Pravi ti fikcijski postopki fiksirajo literarni status junakov, da se bo pozoren bralec lahko mimo zavedal, kako bere te zgodbe doma, na kavču, medtem ko se oni (junaki) spopadajo z vsakdanom in nihče izmed njih ni uspešen, ampak poraženo klone.

Kljub tej igri realnosti in literature pa gre Poloni Glavan in njenim Gverilcem potrebna pozornost zaradi socialnega angažmaja, ki dogajanje oplemeniti in prikaže v drugačni luči: to ni literatura, ki šokira, kar šokira, je možnost, da so zgodbe realne. In avtorica se je tega zelo dobro zavedala, zato nam je servirala odlično knjigo, pred katero bo marsikateri bralca strah.

Preizkušeno.

David Bandelli

Kratke

Celoten Platon v slovenščini!

Foto JMP

Kaj se lahko reče o izobražencu, ki posveča najlepša leta svojega življenja prevodu enega najlepših, a tudi najbolj zahtevnih mislecev antičnega sveta? Najbrž se lahko samo v tišini občuduje tiho in dolgo vztrajanje pri prevajanju, izjemno znanje in občutek za jezik, širino duha. Gorazd Kocjančič je opravil izjemno nalogo, saj je v slovenski jezik prevedel celotnega Platona, izdala ga je Celjska Mohorjeva družba, ki je upravičeno ponosna na dve izjemno debeli in lepo

oblikovani knjigi, saj gre zares za knjižni podvig desetletja, o katerem bomo poročali več prihodnjic.

Novo pri Mladiki / Miroslav Košuta - Klavdij Palčič: Minimalčice

Pri založbi Mladiki v Trstu je konec novembra izšla zadnja knjiga

pesmi za otroke Miroslava Košute z naslovom Minimalčice. Odlično opremljeno delo, ki ga je ilustriral Klavdij Palčič, sestavlja devetintrideset pesmi o živalih in letalih, snegu in burji, babicah in dedkih ter sploh o vsem, kar je prisotno v otroškem realnem in domišljijem svetu. Kot pravi avtor v spremni besedi, so ti verzi napisani "za najmlajše, za tiste polčke in čebelice, kar se jih še slini in leta po naših vrtcih in šolah. Kako mi je kaj uspelo, ne vem. Moj namen je bila preprosta in igriva beseda, ki tu pa tam nudi možnost

upodobitve, rajanja ali zborne pripovedi. Pa tudi razmisleka o njej, njenem zvenu in pomenu."

Prva predstavitev knjige ob prisotnosti avtorja in ilustratorja bo v četrtek, 2. decembra, ob 10. uri na knjižnem sejmu v Ljubljani (Cankarjev dom, dvorana E2). Ob isti priložnosti bo tudi predstavitev knjige Eveline Umek in Žive Pahor Malka gre v Trst.

Poklon Hubertu Bergantu

Kulturno prosvetno društvo Stanko Vuk Miren in Akademija za glasbo iz Ljubljane sta na Mirenskem Gradu, v soboto, 13. novembra, priredil koncert ob 70. obletnici rojstva organista in profesorja Huberta Berganta.

Na orglah so se svojega učitelja spomnili njegovi nekdanji učenci Matej Lazar, Mirko Butkovič, Martin Lenarčič in Gregor Klančič. Ob orgelski spremljavi je zapela tudi sopranistka Renata Vereš Klančič. Sledile so si skladbe velikih mojstrov, A. Missona, Bacha, Händla, Mozarta, Mendelssohna, Francka. Igrali so na spominske orgle, ki so bile ob tej priložnosti postavljene pred daritveni oltar in jih je v spomin prof. Bergantu ter sodniku Pavlu Budinu podarila cerkev na Mirenskem Gradu družina Budin. V program pa so vključili tudi cerkvene orgle na pevske koru. Koncert je bil poklon odličnemu mojstru orglarske umetnosti, ki je umrl 19. januarja 1999, a je s svojim delom zapustil jasen spomin. Koncertiral je doma in v tujini, bil je svetovno priznan umetnik, poustvarjalec skladb slovenskih skladateljev. Igral je dela Slavka Osterca, Ubalda Vrabca, Matije Tomca, Stanka Premrla, Sama Vremška in Primoža Ramovša. Nastopal je tudi za čembalom in klavirjem. Poleg tega je bil še glasbeni pedagog na gimnaziji v Novi Gorici, ravnatelj glasbene šole v Šempetru in redni docent za orgle na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Prejemal je pomembne nagrade, med drugim so mu leta 1977, za izvedbo celotnega Bachovega cikla, podelili nagrado Prešernovega sklada.

Za naš jezik

Osmrtnice

Ker so osmrtnice dnevno v časopisih, bomo tokrat omenili majhno nedorečenost, ki jo opažamo že dolgo.

Tiče se pa let, ki jih je umrl dopolnil in jih omenjajo svojci v osmrtnici ali prijatelji v pogrebem govoru. Marsikdaj je navedba netočna, ker mislimo po italijansko, pišemo pa po slovensko.

A bodimo konkretni: če je umrl v prejšnjem letu praznoval npr. svoj 90. rojstni dan, potem lahko napišemo ali rečemo, da je imel 90 let ali da je umrl v 91. letu starosti. Tega v italijanščini ni, zato nam zadeva ni prav jasna.

V slovenščini štejemo seveda leta, ki smo jih že dopolnili, a že dan po praznovanju rojstnega dne smo že v naslednjem letu. Ponovimo: Kdor praznuje rojstni dan recimo 21. junija in ugasne tisti dan devetdeset svečk, bo drugi dan, torej 22. junija, že v svojem enaindevetdesetem letu in bo v njem ostal do naslednjega 21. junija!

Pesem jeseni v gledališču France Prešeren v Boljuncu V Trinkovem in Maličevem znamenju

Na streho boljunskega gledališča France Prešeren je padal rahel decembrski dež ravno takrat, ko je notranost breškega kulturnega hrama prežemala ubranost slovenskih pevskih melodij. Številno občinstvo je kot vsako leto, in sicer 38. zapored, sledilo jesenskemu srečanju odraslih pevskih zborov Pesmi jeseni, ki ga tradicionalno prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Nam Slovincem, predvsem tistim, ki živimo v domicilni državi, ni potreba ponavljati poglavitne vloge, ki jo je zborovska kultura imela pri ohranjanju našega narodnega čutenja, in to v hudih časih zatiranja, kot tudi v obdobjih mir-

nejšega sožitja.

Letošnjo 'jesensko pesem' so prireditelji posvetili dvema zaslužnima glasbenikoma, ki sta s svojim nenadomestljivim delom s svojega zornega kota veliko naredila za slovenski narod. Govor je namreč o vsestranskem kulturnem delavcu in msgr. Ivanu Trinku, katerega letos obhajamo 50. obletnico smrti, in skladatelju ter glasbenemu pedagogu Stanetu Maliču, ki se je rodil pred 100 leti. Mnogi nastopajoči zbori na letošnji reviji so uvrstili v svoje sporede vsaj po eno Maličevo ali Trinkovo pesem, kar končno potrjuje dejstvo, da oba glasbenika prepričljivo nagovarjata pevce in poslušalce naših krajev.

Na odru gledališča Prešeren so se letos zvrstili Mešani cerkveni združeni zbor Repentabor - Sv. Križ, ki ga vodi Tone Bedenčič, Ženski pevski zbor Prosek - Kontovel, ki ga vodi Marko Štoka, Tržaška komorna skupina (Convivium musicum) pod vodstvom Dine Slama, MePZ Skala - Slovan - Gropada / Padriče, ki ga vodi Herman Antonič, MoPZ Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja, MePZ Mačkolje, ki ga vodi Andreja Štucin, MePZ Rdeča zvezda / Devin - Salež pod vodstvom Rada Miliča, MePZ Sv. Jernej - Opčine, ki ga vodi Janko Ban. Kot zadnji je nastopil Združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki ga vodi Bogdan Kralj.

IG

Končal se je 20. knjižni sejem v Ljubljani GMD predstavila zbirko in zgodovinsko delo

Foto JMP

Na 20. knjižnem sejmu v Ljubljani, ki se je v Cankarjevem domu zaključil minulo nedeljo, se je v sredo, 1. t.m., predstavila tudi Goriška Mohorjeva družba s svojo letno knjižno bero in tudi z najnovejšo knjigo zgodovinarke dr. Milice Kacin Wohinz *Vivere al confine sloveni e italiani negli anni 1918-1941*.

Življenje ob meji Slovinci in Italijani v letih 1918-1941. Gre za izbor esejev in raziskav znane zgodovinarke v italijanskem jeziku. Predstavitev GMD na knjižnem sejmu se je udeležilo izjemno veliko ljudi, o najnovejšem delu, ki je namenjeno italijanski

publiki, pa sta spregovorila avtorica sama in zgodovinar dr. Branko Marušič.

Na knjižnem sejmu so predstavili 3800 novih knjig, založnikov je bilo več kot 90, med njimi so se skupaj predstavili tudi Mladika, Novi Matajur in Založništvo tržaškega tiska.

Lep nastop doberdobskega zbora v Benetkah MePZ Hrast na evropskem kongresu Europa cantat

Benetke, mesto, v katerem se morje zajeda v samo osrčje in mu Canal grande s svojimi "gondolami" ter most Rialto s svojo estetsko lepoto dajeta poseben čar v

glasbene umetnosti. Posebno poglavje je bilo letos namenjeno tudi obmejni ljudski glasbi. Specifika geografske lege naših krajev, stičišča več avtohtonih narodov in njihovih

vrenčič) in Injen čeu'a 'jti gna (Pavle Merku'). Beneški prireditvi sta bili predstavljeni kot priznanje slovenski prisotnosti v videmski pokrajini, posebnemu narečju, ki se je obli-

vsakem letnem času, se kažejo v jesenskem ozračju nekoliko otožne. Take, kot jih opisujejo številni pesniki in pisatelji... in, seveda, neskončno število srečno zaljubljenih parčkov. Sončni dan, pa čeprav že v polni jeseni, lahko perspektivo na Benetke popolnoma spremeni: otožno mesto zažari v svojem popolnem kulturnem blišču. Blišč, ki ga ne osvetljujejo samo filmske prireditve na Lidu ali tradicionalni Bienale, ampak tudi številne druge pobude, ki so morda manj oglaševane, a vseeno v precejšnji meri pripomorejo k visokemu kulturnemu utripu mesta, ki je nastalo s premagovanjem morja na hlohah iz naših gozdov. Prijetno sončno vreme je botrovalo pobudi italijanskega združenja pevskih zborov Feniarco, konferenci Europa cantat, ki je potekala v drugi polovici novembra nedaleč od zgodovinskega centra Benetk. Šlo je za srečanje, na katerem so sodelovali glasbeni strokovnjaki iz celotne Evrope: v Benetkah so v posamičnih sklopih spoznavali razne vidike

kultur, je bila tako kot naročen stvarni prikaz omenjene tematike. Udeleženci so spoznavali večplastnost glasbene kulture naše dežele, posebej še njenege vzhodnega pasa. Poseben poudarek je bil seveda namenjen jezikovni raznolikosti, ki zadobi ustrezno odslkavo v prepletanju različnih melodij in ritmov, ki krojijo ljudsko pesem od Milj do Trbiža. Praktični prikaz obravnavane snovi so muzikologom na uglednem srečanju ponudili pevci MePZ Hrast iz Doberdoba pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča. Obmejno stvarnost so predstavili s sporedom, ki je vključeval ljudske viže, praviim sprehodom od slovenske Istre do trbiške tromeje. Pesmi od ljubezni in kafeta so z mešanico slovenskega in italijanskega teksta prvi zelo značilen odraz obmejne večjezične kulture. Gre za venček spevnih motivov z živahno melodijo in priganjajočim ritmom. Tematika ljudskih pesmi je največkrat ljubezenska. Tako kot v istrski suiti je prisotna tudi v beneških Preuozke so stazice (Hilarij La-

kovalo posebej v zadnjih 150 letih, ter seveda tipičnim melodičnim prijemom, značilnim za beneške doline. Furlansko stvarnost so Doberdobci obeležili z napevom L' ai domandade di sabide skladatelja Davideja Lianija. Tudi v tem primeru gre za ljubezensko pesem, ki se poigrava z ljubimcema in njunimi ljubezenskimi težavami. Trojezična duša tromeje je najbolj prišla do izraza v pesmi Gruass aus Luschariberg. Napev opeva višarsko romarsko pot in Marijino cerkev v treh jezikih: nemščini, slovenščini in furlanščini. Pomembno je poudariti, da je priredbo za mešani pevski zbor pripravila Anna Missoni, pevka in vodja Višarskega kvinteta. Benetke so tako kot pomembno kulturno središče svoje gostoljubje ponudile evropskim glasbenim strokovnjakom in, kar je zelo pomembno in v skladu s tako opevanim evropskim duhom, pred evropsko javnostjo so izpostavile multikulturalnost in večplastnost našega geografskega območja.

AC

Foto IG

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

MILICA KACIN
WOHINZ

VIVERE

AL CONFINE

SLOVENI E ITALIANI

NEGLI ANNI 1918-1941

Ugledna slovenska zgodovinarica dr. Milica Kacin Wohinz, strokovnjakinja za zgodovino slovensko-italijanskih odnosov prve polovice 20. stoletja, je za to knjižno izdajo pripravila izbor svojih člankov in esejev v italijanščini, s katerimi s tehtno in jasno besedo odpira italijanskemu bralcu vpogled v primorsko zgodovino polpretekle dobe in dogodke, ki so zaznamovali naše sosedske odnose.

CENA: 17,00 evrov

Dobite jo v slovenskih in italijanskih knjigarnah in na sedežu Goriške Mohorjeve družbe, Travniki 25 v Gorici.

Kratke

Dušnopastirski obisk v Zgoniku

Župnija sv. Mihaela nadangela v Zgoniku se pripravlja na dušnopastirski obisk nadškofa Dina De Antonija. Obisk se bo začel že v četrtek, 9. decembra. Od 16.30 do 17.30 se bo nadškof srečal s prvoobhajanci in birmanci ter njihovimi starši, ob 18. uri bo sv. maša, ob 19. uri pa srečanje z župnijskim pastoralnim in gospodarskim svetom. V petek, 10. decembra, je jutranji spored pastoralnega obiska naslednji: ob 9. uri obisk pokopališča, ob 10. uri obisk osnovne šole, ob 11. uri obisk na županstvu. Popoldne, ob 15. uri, se bo nadškof De Antoni, po dogovoru z župnikom, srečal z bolniki na domu; ob 16.30 se bo srečanje z otroki in blagoslov. Ob 18. uri bo sv. maša in pogovor z župljani po dogovoru z župnikom. V soboto, 11. decembra, bo ob 15. uri srečanje s kulturnimi ustanovami, ob 17. uri bo slovesen blagoslov prenovljene cerkve sv. Urha v Samatorci. Dušnopastirski obisk msgr. Dina De Antonija se bo zaključil v nedeljo, 12. decembra, s slovesno sv. mašo, ki se bo začela ob 10.30.

Sv. Miklavž na Tržaškem

Sv. Miklavž je tudi na Tržaškem potrkal na vrata. Priljubljeni svetnik je malčke najprej obiskal v Finžgarjevem domu na Opčinah. Prireditelji, ki sta jo organizirali SOMP in Finžgarjev dom, sta popestrila nastop zbora Vesela pomlad in predstava

Foto Kroma

Angelček je v težavah, ki jo je napisala in zrežirala prof. Lučka Susič. Nato se je sv. Miklavž podal tudi v ostala slovenska društva. Posebno naporen je bil ponedeljkov popoldan, saj je svetnik obdaril otroke, ki so se zbrali v foyerju Kulturnega doma; prisoten je bil nato v Marijinem domu pri Sv. Ivanu, kjer se je srečal z abonenti otroškega Vrtiljaka. SKD Vigred je priredilo miklavževanje v Šempolaju, medtem ko je ŠKD Cerovlje Mavhinje sv. Miklavža sprejelo v Vižovljah. SKD Bani pa so otroško veselico priredili ravno v Banih.

S Klubom prijateljstva po Furlaniji Šola za izdelovanje mozaikov v Spilimbergu in Videm (3)

Popoldne smo se odpeljali v Videm. Po poti smo od daleč pozdravili Cam-pofornido, znan zato, ker je tam Napoleon podpisal mirovno pogodbo z Avstrijo.

V Vidmu smo si ogledali središče. Ustavili smo se pred ložo in cerkvijo sv. Ivana in občudovali nasproti stoječo mestno ložo "Loggia del Lionello". To je elegantna beneška palača; v pritličju je odprta loža, ograjena s stebri in nizkimi stebriči. V prvem nadstropju krasi večje in manjše odprtine vitki stebri in okrašeni loki. Prečkali smo trg (piazza della Libertà) in se povzpeli v ložo. Kamnita tla so se kar bleščala. Na zadnji steni, kjer je vhod v palačo, sta dve umetnini: Mati božja z Otrkom in alegorična prisposoba Italije. Palača je bila večkrat prenovljena. Od tod smo si ogledali na rahlem pobočju stoječo že omenjeno ložo sv. Ivana. Za njo stoji starejši stolp z uro (la Torre dell'Orologio) in še višje grad. Na stolpu je viden velik beneški lev v reliefu; nekoč je bil pozlačen. Na vrhu stolpa dva zavorca bijeta ure na zvon.

S trga Svobode smo se podali v stolno cerkev. Od zunaj je nekam mrka, ker so njeni zidovi rjavkasti. Glavni vhod je veličasten, okrašen z reliefi; do njega se je treba povzpeti po širokih stopnicah. Današnja cerkev je sad mnogih predelav, stoji pa na kraju, kjer je v enajstem stoletju stala majhna

cerkev. V začetku 13. stoletja se je patriarhat iz Ogleja preselil v Videm. Razni patriarhi so dajali cerkev prezidavati, večati, lepšati... Današnja stolnica je velika, ima pet ladij. Stranski ladji tvorijo razne kapele in vsaka od njih je prava umetnina. Glavni oltar je posvečen Marijinemu Oznanjenju. Povsod je mnogo lepih kipov, oltarje krasi jo umetniške slike - ob vsakem oltarju je vsaka umetnina opisana. Od vseh umetnikov izstopata Giambattista Tiepolo in njegov sin Domenico Tiepolo. Njune slike krasi jo tudi bližnja cerkvica "La chiesa della Purita". Oče, Giovanni Battista Tiepolo, je poslikal strop in glavni oltar. Na stropu je upodobil Marijino Vnebovzetje. V glavnem oltarju pa stoji "Brezmadežna". Stene je poslikal njegov sin Domenico. Na zlatem ozadju se zdi, da stojijo iz marmorja izklesane podobe. Med njimi: Jezusov vstop v Jeruzalem, Jezus kot 12-letni deček v templju, "Pustite male k meni" in druge. Na tem prostoru je nekoč stalo gledališče. Ker je bilo preblizu stolnice in motilo vernike, ga je cerkev odkupila, preuredila v cerkvico in v šolo ter oratorij za deklice. Stolnica ima osmerokoten zvonik; sezidali so ga na podlago nekdanje krstnice. Po ogledu Tiepolovih umetnin smo spet stopili na avtobus in se z njim srečno vrnili v Trst.

/konec
Nada Martelanc

Društvo slovenskih izobražencev V ponedeljek, 29. novembra

Vedno aktualna kulturna dediščina Ivana Trinka

Ponedeljkov večer DSI, ki je kot običajno potekal v Peterlinovi dvorani, dne 29. novembra, je zaživel v Trinkovem znamenju. Letos namreč obhajamo petdesto obletnico smrti očaka beneških Slovencev - tako ga je upravičeno imenoval Giorgio Banchig, eden izmed gostov ponedeljkovega večera -, kar je bilo priložnost za mnoga kulturna srečanja, ki so vedno po Banchigevih besedah - pripomogla k ponovnemu odkritju nešteti razsežnosti Trinkovega duha.

Ivan Trinko: pesnik, zgodovinar, geograf, slikar, dušni pastir, profesor, politik. Vse te dejavnosti je Trinko gojil v svojem življenju, ki je izrastlo iz bolečega humusa njegove ljubljene Benečije. Bil je namreč predstavnik tiste naše duhovščine, ki je bila prava luč v gostih meglah italijanskega šovinizma, ki je nad Nadiškimi dolinami legel takoj po prihodu Italije leta 1866. "Te Slovane je treba uničiti s kulturo in napredkom", je zapisal videmski časopis mesec dni po priključitvi Benečije novi državi.

"Slovenski duhovniki so bili takrat namreč edini intelektualci tamkajšnjih krajev in ravno zato tarče take kam-

Foto Kroma

panje", je poudaril Banchig. Msgr. Trinko pa je težkim časom pokončno kljuboval in za dobrobit našega ljudstva stopil tudi v politiko. O Trinku kot politiku se je Banchig dlje zaustavil. "Na prelomu stoletja je Trinko kandidiral za prvo krščansko demokracijo in bil leta 1902 prvi duhovnik izvoljen na pokrajinskih volitvah", saj je

Vatikan duhovnikom in kristjanom prepovedal udeleževanje na vsedržavnem parlamentarnem prizorišču zaradi spora z italijansko državo glede 'rimske afere'. V dolgo pre-

hojeni politični poti se je Trinko izkazal tudi kot dober odbornik in postal v furlanskem kulturnem in političnem svetu (tudi tistem, ki ni sodil v krščansko idejno linijo) kot prava moralna avtoriteta in imel pomembne stike z visokimi predstavniki takratne italijanske vsedržavne politike (naj omenimo le don Sturza). Vendar je bil vedno privržen

našemu življu in se zanj boril ter zakoreninil v Beneških Slovincih zavest enakopravnega dostojanstva slovenske kulture do sosednih Italijanov oz. Furlanov. Trinko je bil mnenja, da je osrednja naloga duhovnika gojenje narodnega jezika: ljudstvu je treba namreč nuditi najprej duševno, šele nato telesno hrano.

Ponedeljkov večer je nastal na podlagi sodelovanja raznih kulturnih dejavnikov. DSI-ju so stali ob strani Združenje Evgen Blankin, KD Ivan Trinko in ZCPZ iz Trsta. Zveza cerkvenih pevskih zborov je pred kratkim izdala zbirko 18 Trinkovih nabožnih pesmi, ki sta jo uredila Miloš Pahor in njegova hči Irena. Glasbena skupina Gallus Consort je pred Banchigevim posegom poskrbela tudi za glasbeni utrinek iz Trinkove skladateljske zakladnice. O publikaciji pa je po bližje spregovoril Miloš Pahor, ki se za ovrednotenje Trinkove glasbene zapuščine zavzema že vrsto let, točneje od leta 1995, ko je Gallus Consort imel v cerkvi na Taboru koncert Trinkovih pesmi. Dalje se je Pahor zavzemal v sodelovanju z društvom Trinka za izdajo zgoščenke Trinkovih skladb. Končno pa je s publikacijo Trinkovo glasbeno izročilo končno dobilo obliko, po kateri bodo lahko segali naši zbori.

Igor Gregori

Jubilejna obletnica SKD Slavec Ricmanje - Log

110 let kulturnega delovanja

Kako strniti 110-letno delovanje nekega društva v en sam večer? Članom SKD Slavec Ricmanje - Log je to uspelo s pestro in radoživo predstavo, v kateri se je spomin na več kot stoletni obstoj pretakal iz točke v točko in zapustil slehernemu gledalcu prepričanje, da je bilo društvo Slavec eden glavnih kulturnih dejavnikov pri ohranjanju naše besede in kulture v Bregu. Dvorana občinskega gledališča France Prešeren je bila tako v soboto, 27. novembra, nabito polna ljudi in spomina, radosti pa tudi zaskrbljenosti zaradi nadaljnjega negovanja slovenske besede, saj - kot je v svojem priložnostnem nagovoru poudarila predsednica SKD Slavec Majda Hrvatič - sta vas Ricmanje in Log z novimi prišleci v zadnjih letih ze-

lo spremenila svojo podobo; če k temu prištejemo še spremembe v miselnih vzorcih domačinov, je slika še toliko bolj prepredena s temnimi niansami.

Foto Kroma

Kljub navedenim razmišljanjem je slavnostni večer zaživel v uprizoritvi številnih dejavno-

sti, ki so jih člani društva skozi tako dolgo obdobje gojili. Od vsega začetka, to je od 5. maja 1894, je društvo Slavec gojilo med drugim tako petje kot gle-

dališko in godbeno dejavnost. Na odru boljunskega gledališča so se zvrstile starejše generacije

in simbolno predale štafeto palico mlajšim, jutrišnjim kadrom. Proslavo so sooblikovali med drugim Valentina Pieri, Aleksij Pregarc, Erik Žerjal, Ivana Terčon, učenci zadnjih razredov osnovne šole Ivan Trinka Zamejski, Maurizio Marchesich, Silvan Kralj, Gaja Guerrini, Peter Terčon, trobilna skupina Pihalnega orkestra Ricmanje pod vodstvom Flavija Sgubina in MePZ Slavec - Slovenec, ki ga vodi Danijel Grbec. Boljunske slavnostni večer je nastal ob pokroviteljstvu Združenja kraške banke in Zveze slovenskih kulturnih društev. Nives Košuta je v imenu slednje organizacije in Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti podelila članom združenega zbora Gallusova odlikovanja; Silvana Pertot je ob tem dobila zlato odlikovanje, Edvin Sancin in Damjan Gulli pa srebrno.

IG

Kavarna San Marco Združenje Altamarea

Med glasbo in poezijo

"Poezije ne pišem, če v meni ne zabri glasba", je poudaril pesnik Aleksij Pregarc ob koncu kulturnega večera, ki je v petek minulega tedna potekal v kavarni San Marco. Pesnik iz Ricmanj meni namreč, da je med pesniško besedo in glasbo "popolna simbioza". Težko bi kdo Pregarcu oporekal, ko bi se zagledal v člane Topolovskega izbrnega orkestra, ki so z občutnim izvajanjem ponujali občinstvu zvoke, ki izhajajo iz židovske, tržaške in ruske tradicije; ko pa je glasba inštrumentov utihnila, se je pričela glasba besed priznanih literatov, tako tržaških kot tujih, ki pa so tako ali drugače vezani na naše mesto.

Saba, Giotti, Joyce, Svevo, Slataper, Prenz, Pregarc, Kravos, Moretti, Martelli, Rilke in drugi so zaživel v vsej umetniški popolnosti preko toplih, intimnih glasov Lorenza Acquavive in Diega Reggenta. "Tudi če mi kdo ne pove, čigave so te besede, za gotovo vem, da so Sabove", je ob mizici izjavila prijateljica. In ko je eden izmed izvajalcev končal z branjem poezije Citta' vecchia, sta se Aleksander Ipavec in Paola Chiabudini takoj zagnala nad bele in črne tipke svojih inštrumentov - harmonike in klavirja -, polagoma pa so se jima priključila še ostala glasbila: Casalijev klarinet, Demichelijeva bas kitara, Francovi bobni, Ko-

zinova violina, Purinijev saksofon in Špacapanova trobenta. Večerne melodije je priredil "Polkraševac" (kot sam o sebi pravi) Ipavec; eno skladbo je napisal Davide Casali, eno pa Luca Demichele.

Večer je kot običajno priredilo združenje Altamarea, v sodelovanju s pokrajino, deželo in drugimi združenji (Skupina/Gruppo 85, Arte&Cultura, Barriosur, L' Armonia, Musica Libera).

Zahvala

Dočakala sem lepih petindevetdeset let svojega življenja in sem tega jubileja resnično vesela. Kljub raznim težavam, skozi katere sem morala iti, sem se vedno zavedala, da je življenje neprecenljiv božji dar, zato sem ta dar vselej globoko spoštovala. Tudi sedaj, ko je za menoj kar 95 let, sem še vedno tega mnenja. Svoj jubilej sem praznovala med svojimi dragimi otroki, vnuki, pravnuki, ožjimi in daljnimi sorodniki, med resničnimi in zvestimi prijatelji. Vsem dolgujem iskreno zahvalo za vse: za čestitke, za lepo besedo, za rože, za bodrilne misli.

Zelo me je razveselil prihod na moj dom učenk in učencev osnovne šole Fran Saleški Finžgar v Barkoljah, ker mi je potrdil upanje, ki sem ga v svojem življenju vedno gojila, zanj delala, se večkrat tudi osebno žrtvovala, upanje, da bodo mladi rodovi še naprej nosilci tistih vrednot, v katere sem vedno tako trdno verovala: slovenstvo, demokratična zavest in naše slovenske tradicije, ki naj na tem koščku zemlje ob naši slovenski obali nikdar ne smejo zamreti.

Še enkrat: iz srca hvala vsem!

Josipina Španger Pertot

Srečanje med deželni svetovalci in SDGZ

Za boljše, bolj odprte in plodne odnose

Pred dnevi so slovenski deželni svetovalci F-Jk sprejeli zastopstvo predsedstva Slovenskega deželnega gospodarskega združenja v Trstu. Svetnika Igor Dolenc in Mirko špacapan, ostali so bili odsotni zaradi obveznosti, sta prisluhnila izvajanju bivšega predsednika SDGZ in sedanjega predsednika nadzorne odbora stanovske organizacije Marina Pecenika ter tajnika SDGZ Davorina Devetaka. Za stike z našimi deželnimi in drugimi izvoljenimi predstavniki ter upravami skrbita v predsedstvu SDGZ s Pecnikom še podpredsednik Boris Siega. Pecnik je kot podjetnik, ki je bil vedno povezan s politiko

(bivši župan Doline in predsednik KGS), predložil potrebo po boljši povezavi gospodarstva s politiko, saj oba sve-

vil je, da se vsak od poklicnih osebkov v resnici trudi po svojih močeh in uvidevnosti za skupno dobro, tako

Foto Kroma

tova nekako fiziološko izkazujeta težnjo po samozadostnosti in samodejnosti. Ugoto-

stranke, ki so usidrane v krajevni stvarnosti, kot tudi gospodarske organizacije in

ostale organizacije, ki predstavljajo družbo. K temu sta pritrdila oba glasnika naše manjšinske politike in se strinjala, da je treba izboljšati medsebojno sporočanje ter spremljanje vprašanj, v tem primeru gospodarskih, ki so strateška za manjšino. Tajnik Devetak je opozoril na "nov zrak", ki veje v

Združenju po obnovi vodilnega kadra po letošnjem občnem zboru in nastopu novega predsednika Edija Krausa. Svetnika Levih demokratov in Marjetice - Slovenske skupnosti sta se obvezala, da bosta želje in informacije slovenskih zamejskih gospodarstvenikov prenesla ostalim slovenskim kolegom, ki podpirajo Illyjevo vladu. Vsi pa so si bili soglasni, da bodo skupaj poiskali metodo za boljše medsebojno sporazumevanje, informiranje in pomoč v obe smeri, ko gre za vsebine skupnega manjšinskega ali širšega interesa.

Theater Narcis Praga v Kopru - A po želji tudi pri nas

Kaj lutke znajo

Staršem otrok z določeno starostjo (pod 90 let) svetujem, da si od časa do časa ogledajo program gledališča v Kopru, saj vsako drugo ali tretjo soboto v mesecu, razen poleti, se tam odvijajo čudovite sobotne gledališke matineeje. Pred tednom dni je gostovalo v Kopru lutkovno gledališče "Theater Narcis Praga", ki sestoji iz le dveh režiserjev, napovedovalcev, pripovedovalcev, žonglerjev, pevcev, muzikantov, rokohitrcov, klovnov in seveda lutkarjev. To sta Teta Ema in stric Pepino, ki s svojim čarobnim malim spektaklom nas za eno slabo urico, nas in naše otroke, popeljeta proč od vsakdanjega stresa v svet Petra Pana. Z barvitimi, sočnimi in igrivimi kretnjami udov, ki jih migajo svilene spretne roke, sta pričarala npr. Bradatega kavboja z "banjom" in kobilo, klovnnatega saksofonista s kozjo plesalko na tamburu, nepozabnega olivno

oblečenega dobrega vojaka Švejka, šarmantno karibsko temnopolto in plavalaso plesalko - pevko, virtuozu

klavirja, strašno čarovnico in pajaca, ki je igral na ksilofon. Nisem imel še sreče, da bi obiskal magično mesto, a sem hvaležen nepozabnemu rokohitrcu Josefu Veselskyju

in sončnemu glasu Eme Kopecka, ki me je z mešanico češčine, slovenščine in srbohrvaščine popeljala v svet Kafke, starih praških ulic in baročnih palač, ki pravijo da so edinstvene. Po predstavi je seveda

obvezen postanek v najplemenitejši koprski kavarni, ob elegantnih mizicah kavarne Loža; lahko pa si tudi ogledamo čudovite spomenike benečanske preteklosti, vse obnovljene palače, se sprehodimo po vrtovih blizu škofije in po vijugastih tlakovanih klancih, ki nas popeljejo do Belvedereja nad Luko, ali pa dol do nabrežja, do prave sredozemske tržnice, kjer dobiš sveže povrtnine, sadeže, ribe in tudi jugoslovanske paprike. Za sprehod mimo jadrnic in motornih čolnov na privezu ob odprtem morju pa ni besed.

Meni je najbolj všeč iti v albanski kafič, popiti belo kavo s pravo kremšnito, še prej pa se pomuditi v antikvariatu ali pa v novem oddelku prijetne knjižarne Libris, sicer tudi v veliki in dobro opremljeni knjižarni na nabrežju. Vedno

se dobi kakšen biserček: Pahorja, Merkuja, Kovačiča... A kaj, ko se potem žena jezi: kaj kupuje vse te knjige, kdaj jih boš bral, kam jih bomo dali? Naše stanovanje res ni veliko. No, moral bom poskrbeti za dodatno skladišče, morda v kakšni kleti ali garaži v soseski. Kdor je zainteresiran za te res čudovite dopoldanske gledališke urice, se lahko pozanima kar pri upravi "Gledališča Koper Teatro Capodistria" Verdijeva 3, Koper, tel. 00386.5.6634380, ponedeljek, sredo, petek od 10. do 12., torek, četrtek od 15. do 17. epšta gleda.koper.tjasa@siol.net. Tam boste zvedeli tudi za naslov Theatra Narcis iz Prage, ki si res želi priti pokazati tudi nam "Kaj lutke znajo", in to čimprej, če je mogoče tudi še v teh prazničnih decembrskih dneh.

Lepo pa bi bilo, ko bi naši mediji, ob vsem dragocenem posredovalnem delu, ki ga že hvalevredno opravljajo, opozarjali tudi na takšne in druge bisere, saj Koper, Sežana, Nova Gorica, a tudi Postojna in Kanal, so po letošnjem 1.maju postali res neločljiv del naše Primorske. To vabilo velja občilom na tej in tudi na drugi strani naše danes zgolj administrativne meje.

Davorin Devetak

Obvestila

Marijina družba Marije Milostljive v Trstu, ul. Risorta 3, vas vljudno vabi na praznovanje družbenega praznika Brezmadežne v nedeljo, 12. decembra. Slovesnemu evharističnemu blagoslovu, ki bo ob 16.30 v cerkvi Marijinega doma, bo ob 17. uri v dvorani sledil koncert dveh pevskih skupin. Ženski tercet Coeleste convivium iz Trsta bo izvajal znane Marijine pesmi iz mednarodnega repertoarja, nato bo moški oktet Raskovec z Vrhniko zapel niz slovenskih ljudskih pesmi v raznih priredbah.

Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita na duhovno pripravo na Božič, ki bo v sredo, 15. decembra, pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34 v Trstu. Letos jo bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Začetek s sveto mašo ob 16. uri; sledil bo razgovor ob čaju.

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje svojo osemnajsto študijsko podporo iz sklada Mihael Flajban. Podpora bo znašala 1.500,00 evrov za prvi letnik in potrditev 1.250,00 evrov za vsako naslednje leto, če bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Poleg glavne podpore bo društvo po svojih možnostih upoštevalo tudi druge ostale prošnje visokošolcev. Podpora je namenjena visokošolcem, ki so se vpisali na univerzo v akademskem letu 2004/2005. Podrobnejša pojasnila in razpis dobite na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ul. Mazzini 46, prvo nadstropje, tel. 040 631203, ob četrtek od 16. do 18. ure. Rok zapade 16. decembra 2004.

Vabimo vas, da se udeležite 5. zamejskega video natečaja Ota-Hrovatin, ki ga organizira Fotokrožek Trst 80. Rok oddaje posnetih del zapade 14. januarja 2005 in vsi filmi bodo

Pekarna, slaščičarna
in sladoledarna

LEGIŠA

Sesljan 41
tel. 040 299147

V sredo, 15. decembra, ob 20. uri bo v župnijski dvorani v Nabrežini mesečna konferenca na temo:

VAŽNOST LETOŠNJIH MOHORJEVIH KNJIG IN KOLEDARJA.

Predavala bo **prof. Marija Češut**.

Sledili bodo projekcija škofovega obiska, razgovor in družabnost.

Dobrodošli!

Rodljski oder Gledališki vrtljak

Tudi na Goriškem imajo Malo čarovnico

Abonente Gledališkega vrtljaka je v letošnji sezoni obiskala še ena mala čarovnica. Prva, Korošica Mikulka, je v Marijin dom pri Sv. Ivanu priletela že oktobra. Prejšnjo nedeljo, 21. novembra, pa se je v naše kraje spustila goriška predstavnica čarovniške družine, Rožica. Obema sta skupna čarovniška neizkušnost in dobro srce,

razlikujeta pa se seveda po naglasu in po tem, da je sicer Mikulka prikupna in simpatična, a vendar lutka, pod čarovniškim dresom nedeljske gostje pa se je skrivala prava deklica. Igralsko skupino Gledališče na vrhvi iz Nove Gorice sestavlja devet članov (Nika Benčina, Nejc Cijan, Enaj Gala, Jasna Hojak, Marko Kebe, Sara Kenda, Aja Komel, Vito Koršič, Kri-

stina Ličen), ki so pod mentorstvom Emila Aberška naštevali pravljico o Mali čarovnici, ki ni mogla biti zlobna Marie Clare Machado. Mladi ansambl skoraj redno nastopa v okviru družinskega abonmaja, ki ga že sedmo leto zapored prireja Radljski oder v sodelovanju s Slovenskim narodnim gledališčem Nova Gorica in Slovensko prosveto. Nazadnje ga je tržaška publika z navdušenim aplavzom nagradila januarja 2003, novembra 2004 pa tudi ni šlo skozi brez tega. Uspeh predstave gre pripisati celi ekipi, v prvi vrsti režiserju in izvajalcem, pa tudi stalnim sodelavcem Mateju Pe-

tejanu, ki je podpisal glasbo, Nevenki Tomašević za pisane in markantne kostume ter Tini Lozej za plesne trenutke, ki so dodatno razgibali odrsko dogajanje. Nastop dobre, male čarovnice Rožice je zamenjal napovedane Tri prašičke v izvedbi Mini teatra Ljubljana, ki bodo vsekakor prišli na vrsto v novem letu. Še pred tem pa bo v ul. Brandesia spet zelo razposajeno. Predvečer godu sv. Miklavža so si malčki in njihovi starši ogledali dogodiščine Treh snežakov, ki nam jih je predstavilo Gledališče Toneta Čufarja z Jesenic. Po vsaki predstavi (prva-red Sonček ob

Foto Kroma

16.00, druga-red Zvezda ob 17.30) je zbrane v dvorani nagovoril dolgobradi svetnik, ki

je najbolj zaslužne otroke tudi simbolično obdaril.

AL

Ob izidu nove zgoščenke skupine Bališ Jutr bo moj!

Koroški Slovenci imajo radi blues

Pesmi koroških Slovencev so znana in priljubljena glasbena literatura za pevske zборе celotnega slovenskega kulturnega prostora. Melodija in otožnost slovenskih viž iz južne Koroške vedno čarata in presenečata, saj vedno v njih najdemo nekaj novega in prijetnega.

Sicer pa se je ljudska oziroma bolj rečeno popularna glasba na Koroškem razvijala skozi čas: priljubljene melodije Milke Hartman, ki jih imamo danes skorajda za klasične koroške ljudske pesmi, so nastale tako rekoč v stilu ameriških folksingerjev - Milka Hartman je poprijela za kitaro in zapisala melodijo k pesmim, s katerimi je v domačem in knjižnem jeziku nagovarjala tedanjo mladino.

No, to danes zelo uspešno počnejo člani skupine Bališ, ki so pravkar izdali drugo zgoščenko z naslovom Jutr bo moj!

Zamejski ljubitelji rocka so imeli priložnost spoznati kreativnost skupine Bališ na lanskem zamejskem rock festivalu, poleg tega pa so se širši slovenski javnosti predstavili tudi na festivalu Rock Otočec.

Bend je s svežim bluesovskim pristopom znal že na prvi zgoščenki navdušiti poslušalce, saj so na njem našli kopico cover verzij v obirskem narečju.

Prav dejstvo, da se za njihovo glasbeno ustvarjanje in izra-

žanje poslužujejo narečja, ki ga danes govori le nekaj sto oseb, je nadvse zanimivo, saj s tem dokažejo, da je tudi kod, ki ga ljudje asocirajo s tradicijo in s starimi običaji, lahko enakovreden rockerski jezik, kot je, recimo, angleščina. Na novi zgoščenki najdemo tri priredbe angleških in ameriških hitov, med katerimi velja omeniti izredno uspešno verzijo pesmi Honky Tonk Woman skupine Rolling Stones. Bobnar Marko Stern je napisal večino tekstov, dva pa sta jih prispevala ostala še dva brata Stern, ki igrata v bendu, in sicer Izi ter Dani.

Na novi zgoščenki poslušalec opazi, da so tako glasbeno kot tudi študijsko delo in posnetki še bolj dovršeni kot pri prvi zgoščenki. Kitare in klaviature v vseh pesmih izvrstno ustvarjajo rock-bluesovski pečat, obirsko narečje pa pričara občutek domačnosti.

Dodatni glasbeni doprinos je pri celem projektu dodal tudi novi član skupine Bališ Helmut Bibl, bivši kitarist še avstrijskega rock zvezdnika Falca. Poleg njega je na zgoščenki spet gostoval gradiščanski Hrvat Willi Resetarits, ki v Avstriji velja ne samo za izvrstnega kabareta, ampak tudi za pravo

legendo avstrijske blues scene.

Bališ je zgoščenko predstavil 13. novembra v enkratnem ambientu rock kluba "Bluesiana rock café" v Vrbi. Za ta večer je Bališ tudi povabil prijatelje iz Trsta "Snifferson family". Prireditvev je bila dobro obiskana. Namesto vstopnine so se zbirali pristo- voljni prispevki za dunajski dom "Integrationshaus". Drugi termin je bil 19. november v Porgy & Bess-u na Dunaju, ki sodi med najpomembnejše

jazz klube v Avstriji. Za ta večer so Bališevci v razprodanem klubu popestrili program tretje dunajske noči, posvečene kriminalkam. Ob polnoči pa je Bališ odigral še "Midnight special" pod geslom "Porgy goes rock". Bališ je nastopil s prej omenjenim Willijem Resetaritsom.

Zgoščenki skupine Bališ bosta letos sestavni del knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze iz Celovca, najnovejšo zgoščenko Jutr bo moj pa si lahko nabavite tudi v v Gorici v Katoliški knjigarni, v Trstu pa je na razpolago v Tržaški knjigarni.

Peter Rustja

Novi časi in odnosi na Videmskem

Videmska pokrajinska uprava, ki jo sicer vodi desnosredinska uprava, za katero Slovenci največkrat mislimo, da nam pregovorno ni naklonjena, nas na Videmskem vedno znova in znova prese- neča. Prijatelj Slovencev, velik

Furlan, nekdanji rektor videmske univerze, sicer pa ugleden univ. prof. statistike Marzio Strassoldo (na sliki), ki sedaj vodi videmsko pokrajino, je že večkrat poskrbel za nekaj izjemnih gest. Spomnimo se samo njegovega osebnega pozdrava Sloveniji ob vstopu le-te v EU. Zadnja dogajanja na Videmskem pa nas prepričujejo, da zares lahko tudi posamezni politik naredi veliko. Videmska pokrajina se je namreč pred kratkim odločila postavljati po Beneški Sloveniji dvojezične napise vasi in krajev, kot namerava tudi resno izvajati tako zakon za zaščito jezikovnih manjšin kot zaščitni zakon za našo manjšino. Kako se obnašajo drugi v naši deželi, pa je vsem na očeh!

Sv. Miklavž obdaril otroke SKS Planika

Četrtek je sv. Miklavž v spremstvu parklja, ki ga v Kanalski dolini poznajo pod imenom kampus, obiskal Slovensko kulturno središče Planika v Ukvah. Miklavževanje je bilo namenjeno otrokom, ki obiskujejo izbirne tečaje slovenskega jezika, ki jih prireja središče.

Otroci so pričakali napovedani obisk v spremstvu dveh učitelj.

Pripravili so se na obisk s petjem in risanjem motivov na temo sv. Miklavža in parklja. Predvsem mlajši tečajniki so ob strahu pred parkljem pridno zmolili, sv. Miklavžu pa obljubili, da bodo pridni in uspešni v šoli. Zato so bili tudi vsi primerno nagajeni z Miklavževimi darovi.

R. Bartaloth

SSk za amandma za tv oddajnik

Deželna svetovalska skupina Marjetice, v kateri je tudi svetnik SSK Mirko Špacapan, je soglasno sklenila, da v prihodnjem finančnem zakonu predstavi amandma za znesek 40.000 evrov v korist postavitve tv oddajnika na Prešnjah (Purgessimo), ki bo

omogočil vidljivost slovenskih oddaj v Slovenski Benečiji. Špacapan pri tem z zadovoljstvom poudarja, da bo tako verjetno dokončno rešeno eno izmed najbolj perečih problemov, ki prizadevajo slovensko narodno skupnost v Benečiji, ki se upravičeno čuti diskriminirano v primeri z ostalim ozemljem, kjer prebiva manjšina v Italiji.

V podporo pobudi Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU

Voščilnica za vse čase

Predpraznično decembrsko obdobje je čas veselja, obujanja lepih spominov na preteklost in ustvarjanja novih načrtov za leto, ki prihaja. Je čas, ko si izmenjamo voščila in si zaželimo srečo. Voščimo družinskim članom, prijateljem, kolegom in sodelavcem. Konferenca za Slovenijo Svetovnega slovenskega kongresa se je letos odločila, da podpre pobudo, s katero bomo voščili ne le svojim najbližjim, ampak celotnemu slovenskemu narodu.

Skrb za slovenski jezik je vrednota, ki povezuje vse Slovence in Slovence doma in po svetu. Vsi vemo, kako pomembno vlogo je odigral naš jezik pri oblikovanju slovenske narodne identitete v številnih zgodovinskih preizkušnjah. Res je, da smo po številu majhnega naroda, a zato smo v celotnem zgodovinskem razvoju vedno znova dokazovali svojo visoko narodno zavest prav z ljubeznijo do lastnega jezika. Za ohranitev slehernega jezika pa je nujno potrebno sistematično, odgovorno in predano raziskovanje njegovih značilnosti.

V sodobnem svetu, ki ga nezadržno oblikujejo globalizacijski procesi, pogosto pozabljamo na potrebo po znanstveni obravnavi jezika, ki ga uporabljamo v vsakdanjem življenju. Raziskovalci na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti se te naloge in odgovornosti dobro zavedajo. Kljub velikim finančnim težavam, s katerimi se sooča inštitut, vztrajajo pri svojem znanstvenem poslanstvu. Konferenca za Slovenijo Svetovnega slovenskega kongresa poziva vse Slovence v domovini in po svetu, da se pridružijo pobudi "Voščilnica za vse čase", ki jo je v letošnjem predprazničnem času sprožil Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Prispevajmo vsak po svojih močeh k nadaljnjemu razvoju znanstvenega proučevanja jezika, ki nas določa in nas hkrati povezuje kot narod. Tako bomo hkrati z voščilnico svojim najbližjim voščili vsem Slovcem in Slovcem doma in po svetu!

Arcadia trio v abomnjski sezoni Zveze kulturnih društev Tolmin Lep in uspel koncert

Je znal "cuker" potresti na prave note, melodijo zaviti v mehko in sladko ter ostal umetniško nedotaknjen, vzvišen, prost priletnosti. Posebno violinist Gorjan Košuta se v takih skrajnih primerih zna strun dotikati s fineso, ki pritiče skladateljevemu imenu. Dmitrij Šostakovič, ki je v koncertnih programih navadno umeščen v center, v območje kompleksnosti, resnobnosti, pa tudi igrivosti in eruptivnosti

glasbenega izražanja, je s Triom št. 2, op. 67 prevzel nase breme osrednjega sporočila, v katerem prepoznamo moč besedne zveze "resna glasba". Šostakovič je res resen skladatelj. Vsako njegovo delo je nekakšen laboratorij. Raziskuje zvočne možnosti, išče melos in dramatičnost, skuša pripovedovati in biti istočasno poslušljiv, všečen, zanimiv. Uspešno. Tokrat tudi v izvedbenem smislu, saj so glasbeniki dovolj preciz-

no sledili skladateljevim intencam in dosledno skušali uveljaviti mojstrov "pripovedni" dar. Sklep večera je bil zato logičen: za prijazno publiko še en prijazen Dvoržak (Trio in f-molu, op. 65), ki sicer ni pretresljivo globok, kot predstavnik čustveno razbolele dobe tudi ne pretirano skrajen v smislu črno-bele optike, je pa v njem ocean lahkotnosti in romantične sugestivnosti in poslušalcu brez težav sede v srce. Spet predvsem po zaslugi obeh godalcev, ki sta zgodbo znala posredovati osebno (drugače pri romantiki tako ali tako ne gre!) in doživeto.

JŠ

Goriške muze / Bogata umetniška ponudba

Poezija v zavetju glasbene muze

Popularne Hitove muze so v letošnji sezoni dobile novo ime, kraju in name- nu bolj ustrezno, predvsem pa bolj domače. V Kulturnem domu Nova Gorica so jih preimenovali v Goriške muze, čemur je med drugim botrovalo dejstvo, da je večletni pokrovitelj prekinil s sponzorstvom visoke umetniške produkcije in se umaknil v drugačne, bolj komercialno naravnane programe. S tem so se glasbenemu projektu, ki bo letos obsegal pet koncertov, še bolj na široko odprla vrata v združen prostor Goriške. Na ot-

voritvenem koncertu v oktobru je ljubiteljem komorne glasbe igrala Camerata Emonica, na drugem koncertu v petek, 26.

novembra, pa sta nastopila flavtist Cveto Kobal in kitarist Damjan Stanišič. Novost letošnjih "muz" je vključevanje drugih umetniških zvrsti pod

okrilje glasbe, ki ostaja temeljno izhodišče družabno-umetniških druženj. Tokrat so v goste povabili poezijo Jožeta Štucina, ki jo je z velikim občutkom za vsebinske poudarke, zborni izreko in s pretanjenim posluhom za metaforiko ter besedno spekulativnost tolminskega pesnika predstavila igralka Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica Marjuta Slamič. Med posameznimi skladbami je recitirala pesmi iz Štucinove najnovejše pesniške zbirke Na drugem bregu, ki je letos spomladi izšla pri Založbi Fontana v Kopru. Koncert sam je bil na visoki poustvarjalni ravni. Predvsem Cveto Kobal, doma iz Idrije, ki svojo kon-

certno dejavnost dopolnjuje s pedagoškim delom na Oddelku za glasbo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, je trenutno eden boljših slovenskih flav-

tistov. Odlikujejo ga mehak ton, natančno izvajanje, lahkotnost in sproščenost, pa velik razpon v smislu pestrega in raznovrstnega repertoarja. S prav presenetljivo lahkoto "preskakuje" slogovne "omejitve" različnih avtorjev v razponu od klasičnih del, v katerih se ponavadi iskrijo lirični in romantični toni, do sodobnih skladb, kjer flavta raziskuje in odkriva nove zvočne barve. Ob zelo zanesljivi asistenci mladega srbskega kitarista, ki sicer živi in ustvarja v Murski Soboti, sta izvajalca predstavila dela skladateljev Strajnarja, Bogdanovića, Llobeta, Mangore, Pujola, Iberta, Florjanca, Štuhca in Piazzolle. V dodatku smo bili deležni prvovrstnega presenečenja. Kobal se je namreč izkazal še kot odlični pevec; ob spremljavi kitare je zapel jazzovski obarvano skladbo, kar je med poslušalci izzvalo mogočen aplavz. V zlahtni dvorani renesančnega dvorca na Dobrovi v Goriških Brdih se tradicija vrhunskih glasbenih večerov torej nadaljuje in lahko rečemo, da je prenovljena sezona vsekakor porok za nova srečanja z vrhunskimi poustvarjalci našega časa tudi v naslednjih letih.

JOŠT

Pregled pomembnih dogodkov v preteklem tednu

Nova vlada prevzela odgovornost za vodenje Slovenije

I menovanje nove vlade, ki jo je opravil državni zbor na izrednem zasedanju, v petek, 3. decembra, naj bi bilo po mnenju nekaterih poslancev iz strank nove koalicije dejanje zgodovinskega pomena. Njihovi tekmeči iz vrst prej vladajočih LDS in ZLSD pa so zatrjevali, da gre zgolj za zamenjavo na vrhu izvršilne oblasti, kar je v vsaki demokratični državi običajna in skoraj rutinska zadeva. Katera od obeh tez bo prevladala, bo skoraj izključno odvisno od delovanja nove desnosredinske vlade, ki ji predseduje Janez Janša.

Razprava poslancev na seji najvišjega zakonodajnega organa Slovenije je bila sicer ostra in polemična, toda šlo je predvsem za ponavljanje in utemeljevanje že znanih stališč političnih strank glede nove vlade. Vse se je dogajalo tako, kot bi sledili nekemu scenariju, ki je bil že vnaprej določen. Premier Janez Janša in poslanci iz koalicijskih strank, SDS, Nove Slovenije, SLS in Desusa, so razlagali koalicijsko pogodbo, ki določa strategijo delovanja in cilje nove vlade, poudarjali primernost izbire ministrov za posamezne resorje, ob tem pa opozarjali na vrzeli in pomanjkljivosti prejšnjih vlad, ki so jih vodili predsedniki iz LDS. Predsednik Janša je bil spravljivejši in stvaren. Priznal je uspehe bivše vlade Antona Ropa, zlasti kar zadeva gospodarsko rast, znižanje inflacije in umestitev Slovenije v EU in zvezo Nato, hkrati pa se zavzel za sodelovanje v novo opozicijo pri reševanju strateških ciljev, kot so spremembe ustave na nekaterih

področjih, sprejemanju ustavnega zakona o t.i. izbrisanih ter pri uvedbi skupne evropske valute, evra.

Nekateri poslanci iz opozicijskih strank so v svojih posegih izpričali, da stežka prenašajo prehod iz nosilcev oblasti v območje opozicije, zaradi česar tu-

di nasprotujejo možnostim in pobudam za kakršno koli sodelovanje z novo vlado. Pri tem je bil nemara najbolj odločen Miran Potrč, vodja poslanske skupine ZLSD. Glede odnosov z novo parlamentarno večino je bil bolj strpen, prijaznejši, bivši premier Anton Rop. Zagotovil je, da bo LDS podprla novo vlado v primerih, ko bi to narekovala koristi države.

Nova vlada bo delovala skladno z izhodišči in usmeritvami, na-

pisanimi v koalicijski pogodbi, ki pa je v marsičem nepopolna. V tem dokumentu so sicer naštetih cilji in usmeritve vlade na posameznih področjih - tudi za zaščito slovenskega jezika in kulture, ter kar zadeva skrb za dele slovenske narodne skupnosti v tujini - vendar pa omenjene usmeritve in ukrepi niso finančno ovrednoteni. Janez Janša je povedal, da finančnih razmerij in obračunov v koalicijski pogodbi niso mogli zapisati zato, ker jim bivša vlada Antona Ropa ni sporočila podatkov o finančnem stanju (tudi o dolgovih in drugih obveznostih) je že začel ugotavljati novi finančni minister, dr. Andrej Bajuk.

Kar zadeva posamezne resorje najvišje izvršilne oblasti v Sloveniji, naj omenimo, da je bil dr. Dimitrij Rupel ponovno izvoljen za zunanjega ministra. Državni zbor je potrdil novo usmeritev slovenske diplomacije, ki si bo prizadevala zlasti za poglobitev odnosov in razširitev sodelovanja z ZDA in za pričetek "novih odnosov s Hrvaško". Slednjo Slovenija ne bo sklepala kompromisov, ki bi bili večji od znanega sporazuma (nikoli urešničenega) med predsednikom

države dr. Janezom Drnovškom in nekdanjim predsednikom hrvaške vlade Ivicem Račanom. Ivo Vajgl, ki je bil samo nekaj mesecev zunanji minister, odhaja za svetovaleca o mednarodnih odnosih, pri predsedniku Slovenije, dr. Janezu Drnovšku. Generalni sekretar bivše vlade Mirko Bandelj pa bo odprl odvetniško pisarno v Ljubljani.

Dober, priljubljen in plemenit duhovnik, novi ljubljanski nadškof in metropolit

V stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani je bila 5. decembra, na drugo adventno in Miklavžovo nedeljo, velika in občutena slovesnost ob umestitvi novega ljubljanskega nadškofa in metropolita, msgr. Alojza Urana. Obred umestitve je opravil apostolski nuncij v Sloveniji, msgr. Santos Abril y Castello. Slovesne maše se je udeležilo veliko število duhovnikov iz Ljubljane, preostale Slovenije in tudi iz Vatikana in drugih tujih držav. Slovesnost je potrdila, da je novi cerkveni dostojanstvenik spriču svojih značajskih lastnosti in zadalžitev, med verniki in sploh v javnosti zelo priljubljen in spoštovan. Slovesnega obreda v ljubljanski stolni cerkvi sv. Nikolaja so se udeležili tudi predstavniki nove slovenske vlade ter družbeno-političnega in kulturnega življenja iz Slovenije in tujine ter iz dežele F-Jk.

Slovenski demografi so prejšnji teden opozorili na dramatično nizko rodnost v Sloveniji. Če bo rojstev tako malo, kot jih je sedaj, (lani se je v Sloveniji rodilo le 17 tisoč otrok), bo čez petdeset let v Sloveniji le še milijon prebivalcev.

Marijan Drobež

Kratke

Knjiga o tisočletnici Solkana in Gorice

V gradu Kromberk, na sedežu Goriškega muzeja, so 3. t.m., na slovesen način predstavili novo publikacijo oz. knjigo te ustanove. Gre za Goriški letnik, ki je po svoji naravi in usmeritvi Zbornik tega osrednjega muzeja na Goriškem. Na predstavitvi so spregovorili dr. Branko Marušič, mag. Slavica Plahuta in Andrej Malnič, direktor Goriškega muzeja.

Goriški letnik, Zbornik Goriškega muzeja, številka 29/2002, je zadnja publikacija iz programa muzejskih dejavnosti, posvečenih 1000-letnici prve omembe Solkana in Gorice v pisnih virih. Zaradi tega v njej prevladujejo zgodovinske, arheološke in umetnostnozgodovinske teme. Zbornik je razdeljen v tri dele in objavlja 17 različnih prispevkov. Šest od teh je bilo prvič prebranih na strokovnem posvetu Gorica in Goriška v srednjem in novem veku, ki ga je pripravil Goriški muzej 18. oktobra 2001, osem pa je prispevkov iz programa predavanj, ki so potekala v gradu Kromberk leta 2001.

Seveda nova publikacija, ki je zaradi obsega in pomembnosti obravnavanih tem dejansko knjiga, pomeni dobro izhodišče za nadaljnje preučevanje preteklosti in z njo povezane sedanosti Solkana in Gorice.

Politehnika: slovesna podelitev diplom

Predsednik visokošolskega izobraževalnega in znanstveno-raziskovalnega zavoda Politehnika v Novi Gorici je javnim občilom, med njimi tudi Novemu glasu, poslal sporočilo za javnost, o delovanju in stremljenjih Politehnike. Zapisal je, "da pri njih sedaj že tradicionalno vsako leto v juniju in decembru pripravijo slovesno podelitev diplom, magistrstev in doktoratov. S svečano prireditvijo v prazničnem vzdušju obeležimo uspešen zaključek študija diplomantov in se skupaj z njimi veselimo doseženih ciljev. Letošnja druga podelitev se bo odvijala v četrtek, 9. decembra, ob 18. uri v gradu Dobrovo v Brdih".

Velik del študijskih aktivnosti v Politehniki poteka v okviru podiplomskih študijskih programov, saj je od približno 600 študentov skoraj 100 podiplomskih. Podiplomski programi so zasnovani mednarodno in poleg rednega vključevanja predavateljev z uglednih tujih univerz omogočajo tudi študijsko in raziskovalno usposabljanje podiplomskih študentov Politehnike v tujini. Na slovesnosti v gradu Dobrovo bodo podelili dva magistrstva in pet doktoratov. Magistrski študij sta zaključili Nataša Mori in Katja Stanek, doktorskega pa Tjaša Jug, Marjeta Jeraj, Jan Mavri, Borut Poljšak in Robert Hudej. Predsednik Politehnike prof. dr. Danilo Zavrtanik je v omenjenem sporočilu javnosti tudi poudaril, "da diplomatska, magistrska in doktorska dela dosegajo zavidljivo raven kakovosti. Pomembno merilo uspeha študija pa je tudi nadaljnja poklicna pot nekdanjih študentov, ki jo na Politehniki v Novi Gorici skrbno spremljamo, po potrebi pa tudi aktivno pomagamo pri iskanju zaposlitve. Več kot 80% dosedanjih diplomantov je dobilo zaposlitev prej kot v šestih mesecih po zaključku študija". M.

V Dornberku nova zdravstvena postaja

Mestni svet mestne občine Nova Gorica, zdravstvena domova za splošno zdravstvo oz. zobozdravstvo v Novi Gorici ter Krajevna skupnost v Dornberku so se po večletnih dogovarjanjih končno sporazumeli o ureditvi razmer in rešitvi prostorskih težav zdravstva in zobozdravstva v omenjenem središču spodnje Vipavske doline. Zedinili so se, da bodo zadržni dom, ki je zelo dotrajan in čedalje bolj neprimeren za stanovanjske in druge namene oz. potrebe, porušili, na pridobljeni površini pa zgradili prostore omenjenih zdravstvenih dejavnosti, lekarne in nadomestna stanovanja ter druge poslovne prostore. Dela in druge posege bo financirala predvsem Mestna občina v Novi Gorici, ki ima v svojem proračunu že na voljo 46 milijonov tolarjev.

Občinski upravni organi v Novi Gorici že izvajajo postopke za pričetek gradnje v Dornberku. Če bodo priprave potekale nemoteno, torej brez težav ali zapletov, bo v Dornberku morda že do konca leta 2005 zgrajen moderen objekt s prostori za tamkajšnjo Zdravstveno postajo. Sredstva za naložbo, ki bo očitno velika, bodo prispevali Mestna občina, zdravstvena domova za splošno zdravstvo in zobozdravstvo v Novi Gorici in podjetje Lekarna v Novi Gorici.

Štanjel: razstava svečnikov in poslikav na steklu

V novem razstavišču Stolp na vratih v Štanjelu v okviru

ovrednotenja celotnega območja tamkajšnjega Krasa nadaljujejo z razstavo dejavnosti. Sedaj je na ogled razstava svečnikov in poslikav na steklu, ki jih izdeluje ljubiteljska umetnica Žana Žorž iz Ljubljane. Vesta Vanelli je v vabilu za obisk razstave zapisala, "da gre za samosvojo umetnico, katere umetniška pot je nenavadna ter je predvsem plod lastnih vzgibov in navdih, ki jo vodijo po neuhojenih poteh. Božanska geometrija je osnova večine del Žane Žorž, svoje ideje pa upodablja na steklu, papirju in tekstilu. Njene umetniške stvaritve so izrazito uporabne. Razstavo svečnikov oz. poslikav na steklu je umetnica iz Ljubljane priredila prvič v svoji karieri". Žana Žorž pa je na vabilu napisala, da razstavo v Štanjelu na Krasu posveča svoji materi. "Najini predniki namreč izhajajo iz Primorske. Na svoj rojstni kraj je bila moja mama zelo navezana in se je vanj vedno rada vračala".

Novo razstavo v razstavišču Stolp na vratih v Štanjelu na Krasu si je moč ogledati ob običajnih urah, odprta pa bo do 2. februarja 2005.

SNG Nova Gorica Krstna izvedba Fišerjevega dela Medtem

Krčevito prebijanje skozi praznino v novo učlovečenje

V letošnji sezoni Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, podnaslovljeni "peklenske zgodbe", ni mogla izpasti najbolj nedojemljivo kruta, grozljiva izpoved o najhujšem težko dopovedljivem peklju iz prejšnjega stoletja, v katerega strašno brezno je človek, pozabljač na vsa etična, družbena in božja načela ter zapovedi, pahnul sočloveka v strašljivi slepoti in brezmejnem pohlepu po nadvladanju vseh in vsega. Za dramski opis ponovnega vračanja v življenje preživelih iz nacističnih koncentracijskih taborišč na Poljskem, ki se po vojni vihrli in neskočno dolgi poti preko Sovjetske zveze vračajo domov, se je Srečko Fišer (1953), prevajalec, pisec dramskih besedil, že vrsto let lektor v novogoriškem gledališču, odločil se opreti na potopis Premirje (La tregua 1963) Prima Levija. Italijanski pisatelj, judovskega rodu, ki je preživel holokavst, a ga je po vojni čas strl, je eden izmed najbolj prodornih zapisovalcev grozljivosti izkušnje taborišča. Po motivih iz tega potovanja po praznini, ki iz razčlovečenja pelje v na novo porojeno učlovečenje - na to se navezuje naslovna gledališka lista z detajlom znane Michelangelove mojstrovine iz Sikstinske kapele -, je Fišer iz razmišljanj in filozofskih razglabljanj ter bež-

nih dogodiljajev, situacij, stkal več prizorov in jim našel skupno povezovalno nit z osrednjo temo, etično dimenzijo človeka in zgodovine. S prepletanjem globokih metafizičnih

resnic, izraženih od antike do današnjih dni, a tudi večkrat s humorjem in blago ironijo pretkanim prikazom čisto zemeljskih, vsakdanjih stvari, npr. prekupčevalnih sleparij ali nedolžnih kraj, h katerim se taboriščniki na svoji odisejdi zatekajo iz gole nuje za preživetje, nas avtor nagovarja in nam postavlja vprašaje pred eksistencialne teme, katerih odgovore prepušča nam in naši vesti. Praizvedba te drame, ki se v realnosti ni končala s koncem druge svetovne vojne, a se v zgodovini v različnih

ponavlja, je bila v soboto, 20. novembra, v novogoriškem gledališču pred pozornim občinstvom, ki je zelo pozitivno ocenilo vsebino in njeno mizanscensko razbiranje. Režijsko palčico je ob asistentki Špeli Virant in dramaturginji

Martini Mrhar sukal Janusz Kica, tretjič gost v Novi Gorici, kjer je že ustvaril dve odmevni predstavi, Iluzijo in Sen kresne noči, za katero je prejel nagrado za najboljšo režijo na BS I. 2003. Kica je pronicljivo in odločno, včasih z lirčnim nadihom in emblematičnostjo, pa tudi odmaknjenostjo, kot bi preverjal dokumentarno gradivo, ustvaril odlično, vsebinsko močno predstavo, ki spoštljivo razbira Fišerjev tekst in zvesto sledi vsem njegovim čustvenim odtenkom in s tem zna ubirati prave strune, da pro-

dorno zazvenijo v gledalčevi zavesti. S tem tankočutnim pristopom je suvereno vodil igralce in vsakemu dodelil primeren poudarek. Ivo Barišič, Alida Bevk, Radoš Bolčina, Ana Facchini, Jože Hrovat, Gorazd Jakomini, Lara P. Jankovič, Mira Lampe-Vujičič, Iztok Mlakar, Miha Nemec, Helena Peršuh, Dušana Ristič, Marjeta Slamič, gost Brane Šturbej in Milan Vodopivec, so uobličili več enakovrednih likov. Radoš Bolčina je umirjeno, preudarno, včasih celo s sočutno mehko-bo najbolj intenzivno posestil Alda, glavnega protagonista, povezovalca celotnega dramskega mozaika, ki se je jasno izrisal v imenitni interpretaciji vseh. Vsi so pretanjeno živeto vdihnili dušo v svoje kreacije in jih imenitno umestili v scenski, navidezno izpraznjeni prostor. V resnici je scenograf Marko Japelj uporabil dobro naštudiran mehanizem, ki je po tračnicah na nekakšnem premikajočem se mostu iz globine izza ogromne razmakljive stene uvajal nove prizore. V skladu s kontekstom je italijanski glasbenik Arturo Annecchini zložil glasbeno spremljavo, ki se je utapljala v drdranju vlaka. Ogromnega dela so tokrat imele gledališke šivilje z vodjo Nevenko Tomašević, ki so, uresničujoč osnutke kostumografke Slavice Radović, za vsakega igralca sešile več kostumov, nekatere tudi stilne. Obleke so učinkovito odražale obravnavano dobo oz. skrivnostno simboliko emblematičnih likov iz prizora Reka.

Iva Koršič

Nič več zgolj ljubiteljska dejavnost

Na Primorskem se širi pridelovanje oljk

Oljke oz. njeni nasadi se na Primorskem, predvsem v Brdih in v Slovenski Istri, ponovno širijo in pridobivajo na gospodarskem pomenu. Tradicijo gojenja je prekinila zima z zelo hudim mrazom leta 1929, ki je pomorila nasade, tako da se je zdelo, da za ta plemeniti sadež, ope-

dozemske kulture. Njeni avtorji so Andreja Glavan Podbršček, profesorica na Srednji poklicni in tehnični kmetijsko-živilski šoli v Šempetru pri Gorici; Toni Gomišček, dipl. sociolog iz Solkana; Miha Lipušček, magister kmetijskih znanosti iz Šempetra pri Gorici; Sonja Lipušček, učiteljica iz Šempetra pri Gorici;

slovenski poeziji. Obenem se knjiga usmerja na sedanjo razvost oljkarstva na Goriškem in na organiziranost te važne dejavnosti na Primorskem. Poudarja našo pripadnost sredozemskemu prostoru, kjer poleg trte raste in uspeva še marsikaj drugega in s tem odklanja monotonost in ozkost monokulture, "v katero smo že nevarno zabredli. Z društvenimi, strokovnimi in upravnimi povezavami na področju oljkarstva, ki jih knjiga nakazuje, bi Slovenija stopila v krog sredozemskih držav pridelovalk oljčnega olja, vendar ne zaradi velike količine pridelka, temveč spričo izrazite kakovosti našega ekstraproduktnega oljčnega olja."

Na nadaljnji napredek oljkarstva bo zagotovo ugodno vplival letošnji velik pridelek oljk, ki je nekajkrat večji od tistega pred leti. V Brdih so, denimo, leta 2003 pridelali okoli 400 ton oljk, letošnji pridelek pa bo znašal pri-

van in upoštevan tudi v cerkvenih obredih, ni več prostora in prihodnosti. Bruno Podveršič, predsednik društva oljkarjev Brd, je v uvodu knjige z naslovom Oljkarstvo na Goriškem zapisal, "da so oljke spet zavzele na Goriškem in njihov vonj se razliva v tihe še nekam vlažne večere, vse od Goriškega Krasa, daleč v notranjost Vipavske doline, po obronkih Goriških in Beneških Brd, tja do Tilmenta in še daleč naprej v sončno Italijo. Po dolgem izgnanstvu so se ponovno postavile na ogled lepote z zimzeleno krošnjo, ki nas pomirja in poživlja tudi v meglenih zimskih dneh, pred hišami, v vrtovih, ob cestah in poteh ter na sončnih rebrih naših zavetnih gričev."

Omenjena knjiga o oljkarstvu na Goriškem je skupno delo strokovnjakov oz. ljubiteljev in pospeševalcev te starodavne sre-

zgodovinar Renato Podberšič iz Nove Gorice; Bruno Podveršič, pionir pri pospeševanju gojenja oljk v Brdih; Branimir Radikon, kmetijski izvedenec iz Kozane v Brdih, ter Marjetka Zavrtnik, profesorica slovensčine iz Solkana. Knjigo sta založili Goriško oljkarско društvo in Društvo oljkarjev Brda, izšla pa je pod pokroviteljstvom Zavarovalnice Maribor.

Omenjeno delo so prvič predstavili 21. novembra na Dobrovem v Brdih, v okviru Gradnikovih večerov 2004. Pisni prispevkov so opozorili, "da knjiga o oljkarstvu na Goriškem ni pretežno strokovno delo, tudi ni učbenik za oljkarje, ampak je predvsem poljudnega pomena z izrazitim poudarkom na zgodovini oljkarstva na Goriškem in na prisotnost oljke v

blizno 1.200 ton. Za ponazoritev obsega in pomena oljkarstva v Brdih, na Goriškem, v Vipavski dolini in v slovenski Istri, to je na edinem pridelovalnem območju v Sloveniji, navajamo, da oljke gojijo na okoli 1.300 hektarih zemljišč. Oljčnih dreves v različnih fazah rodnosti pa je že okoli 390 tisoč.

M.

Značilnosti razvoja najstarejšega rudarskega mesta v Sloveniji

Idrija - prepletanje stare z moderno arhitekturo

V okviru predavanj iz ciklusa Muzejski večeri, ki jih prireja Mestni muzej v Idriji, je bilo zanimivo in aktualno predavanje dr. Petra Krečiča, umetnostnega zgodovinarja, ki deluje v arhitekturnem muzeju Slovenije. Govoril je o prepletanju stare arhitekture z novo v Idriji, ki je najstarejše slovensko rudarsko mesto. Povedal je, da Slovenija poleg vaških in mestnih naselij premore tudi nekaj takih, ki jim je dajala neka posebna dejavnost, zaradi katere so sploh nastala, tudi na zunaj drugačno podobo. Idrija je rudnik živega srebra zaradi rudniških naprav in rudarskih hiš narekoval posebno ureditev naselja, za katerega ni bilo, tako kaže, ne načrta in ne vzorca. Tako že od samega začetka ni imelo razvidnega naselbinskega jedra. Razvijalo se je stihijsko ob nekaj cestnih povezavah kot naselje raztresenih posamičnih hiš. Ne mestni grad, ki je dominiral

nad naseljem, ne župna cerkev ne struga Idrije niti kaj drugega niso postali odločilni oblikujoči dejavniki, ob katerih bi se strnilo naselbinsko tkivo in

dalo Idriji oblikovne iztočnice za urbanistično-arhitekturni razvoj.

Na bakrorezu Jakoba Adama (ta je nastal po risbi Antona Mraka, okrog leta 1750) je opaziti, da se je ob župni cerkvi izoblikovala ulica s strnjeno pozidanimi hišami ob ulični črti, kar je devetnajsto stoletje povzelo in nadgradilo z novimi upravnimi in šolskimi stavbami ter nakazalo razvoj z razvitem ulice v loku pod gradom. Dvajseto stoletje je dodajalo Idriji tako nove rudniške naprave kot nove stavbe v kar se da širokem programskem razponu in v širokem radiusu od naselbinskega jedra, toda spet brez volje po povezovanju naselja v zaokroženo celoto. Opuščanje rudarske dejavnosti pomeni novo radikalno okoliščino v razvoju mesta, ki mora sedaj na novo organizirati življenje s svojo tehnično dediščino, novo nastalo industrijo, stanovanjskimi in vsemi drugimi funkcijami, ki jih terja sodobno mesto. Omenjeno stanje in spoznanja pa so tudi temeljna izhodišča za načrtovanje prihodnje urbanistične in arhitekturne podobe Idrije.

Prazne obljube in laži ali stvarnost?

Bomo res uživali manjši davčni pritisk?

Številne davkoplačevalce je v prejšnjih dneh razveselila novica, da je vlada končno zmanjšala davčne količnike in nekoliko spremenila način obračunavanja davkov. Tako bodo po novem v veljavi samo trije količniki, uvedli pa so tudi celo vrsto odbitkov, ki naj bi prinesli nekaj ugodnosti predvsem družinam z enim samim dohodkom in družinam, ki imajo otroke.

Po prvih obračunih, ki jih je objavila vlada, pa lahko ugotovimo, da bodo imeli največje koristi prav osebe, ki imajo višje dogodke, medtem ko se nižjim dohodkom ta manjša davčna obremenjenost sploh ne bo poznala. Približno 30% davkoplačevalcev bo po novem plačalo od 70 do 100 evrov letno manj. To so predvsem davkoplačevalci, ki spadajo v najnižje dohodkovne razrede. Davkoplačevalci z višjimi dohodki pa naj bi prihranili tudi do 1.200 evrov letno. Ravno tako so izračunali, da bodo imeli precej ugodnosti tudi samski, ki prejemalec letno okoli 30.000 evrov bruto plače. Skupno pa naj bi imelo od tega novega sistema ugodnosti približno 40% davkoplačevalcev (fizičnih in pravnih oseb), kar 13.000 davkoplačevalcev pa naj bi ta novi sistem oškodoval. Davkoplačevalec pa naj bi v tem primeru še vedno imel možnost, da plačuje davke po starem sistemu.

Mimo razveseljive novice, da

bodo sedaj davčni količniki nižji, pa se lahko sprašujemo, kje bo država dobila sredstva za vse tiste storitve, ki jih kot socialna država nudi državljanom. Že takoj je vlada zmanjšala prispevke, ki jih daje deželam za izvajanje tistih nalog, ki ji po zakonu pripadajo; kako bodo v naši deželi preživeli s tako majhnimi prispevki, bomo videli v naslednjih mesecih. Verjetno bo morala dežela uvesti kak poseben prispevek za določene storitve in tikt za recepte in zdravstvene storitve. Ravno tako se bodo zmanjšali prispevki pokrajinam in občinam, kar bo negativno vplivalo na njihovo delovanje, gotovo pa se bodo zmanjšali prispevki za kulturne in športne dejavnosti, ki jih trenutno nudijo.

Država pa namerava zmanjšati tudi prispevke podjetjem, ki so v državni lasti, kot so npr. državne železnice, pošta in družba ANAS, ki skrbi za ceste. Kako bodo ta podjetja še nadalje opravljala svojo institucionalno nalogo, trenutno ni znano.

Če se davčni priliv zmanjša, mora država posledično zmanjšati svoje izdatke, kar pomeni, da bo morala krčiti določene storitve, ki jih sedaj nudi, ali pa bodo postale nekatere storitve, ki jih sedaj prejemamo zastopni, proti plačilu. V prvem primeru bo država zmanjšala količino in kakovost storitev. Tako se že govori o

krčenju delovnih mest v šolskem sektorju, zmanjšali so izdatke za javno varnost, za pokojnine, za invalidnine, da ne govorimo o zdravstvenem sektorju, kjer so čakalne vrste za specialistične preglede v bolnišnicah vedno daljše. Mimogrede pa lahko država uvede tudi kako novo dajatev, ki je ne bomo ravno imenovali davek na dohodek, vseeno pa bremenil posameznega državljana. Tako se že govori, da bodo v naslednjih dneh uvedli davek na SMS sporočila, ki naj bi znašal 2 stotinki za vsako poslano sporočilo, potem naj bi se povečali registrski davki in koleki, v kratkem pa naj bi uvedli poseben davek na električni tok. Država pa namerava uvesti kako novo loterijo, ki naj bi potekala po svetovnem spletu. Na tak način naj bi v naslednjem triletnem zaslužili več kot 700 milijonov evrov. Denar je namreč treba od nekod dobiti in, če ga ravno ne dobimo od davkov, je treba odkriti kak nov sistem.

Če je reforma davčnega sistema res odločujoče vplivala na davčni pritisk, bomo ugotovili v naslednjih mesecih. Po trenutnih izračunih pa lahko samo trdimo, da je vlada z eno roko dala neko minimalno davčno olajšavo, z drugo pa uvedla marsikatero novo dajatev. A posteriori pa bomo lahko sodili, ali se je davčni pritisk v Italiji resnično zmanjšal.

Mara Petaros

Stanje na borzah

Nasveti varčevalcem

Mesec dni do zaključka poslovnega leta najpomembnejši svetovni delniški tečaji niso razočarali vlagateljev. Po drugi strani pa trenutno ne beležimo slikovitih vzponov navzgor iz leta 2003. Osrednji ameriški borzni indeks "Dow Jones" sicer ohranja psihološko mejo 10.000, vendar je v prvih 11 mesecih zabeležil neznaten porastek (+1,38 %). V sklopu evropskih indeksov se je v istem časovnem razmahu najboljše odrezal italijanski "Mibtel" (+12,39 %). Nekoliko slabše rezultate kaže "DAX 30" v Frankfurtu (+5,57 %) in "FTSE100" v Londonu (+5,78 %). Z izjemo tokijske borze (+1,01 %) delniški

tečaji držav Južne Amerike ter Jugovzhodne Azije zaključujejo poslovno leto z dokaj zadovoljivimi rezultati (glej tabelo - 4. kolona). Glede na trenutno trgovanje na borzi opažamo, da se delniški tečaji približujejo vrhovom, ki so jih dosegli v zadnjih 52 mesecih (glej tabelo - 2. in 3. kolona). Delniški trgi so se prav gotovo razveselili jasnega izida volitev in zmage Busha, ki si ga je "Wall Street" skupaj s korporativno Ameriko želel za predsednika bolj kot Kerrya. Poleg ostalega bi slednji povečal obdavčitev podjetij. Dodaten zagon trgom pa trenutno daje precejšnji padec cen nafte in objava nekaterih dobrih dobičkov podjetij. Pozitivno razpoloženje investorjev trenutno ne ogroža niti prod-

ren padec dolarja predvsem do evra in yena, ki bi lahko negativno vplival na okrevanje evropskega in japonskega gospodarstva.

Ob koncu letošnjega leta vlaganje v delnice prav gotovo ne bo doseglo bajnih rezultatov, na katere so bili vlagatelji navajeni v zadnjih 10 letih. Sicer ostaja dejstvo, da vsaj trenutno ta oblika varčevanja daje boljše donose kot obvezniške investicije (npr. državne obveznice) ter bančni in poštne depoziti. Slednji s težavo ohranjajo realno vrednost deponiranih sredstev. Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

BORZNI INDEKS	NIHANJE VREDNOSTI V 52 MESECIH	VREDNOST 30.11.04	PORASTEK OD 01.01.04 %
MIBTEL-Milan	19,655.00 - 22,665.00	22.379,00	+12,39
DAX 30-Frankfurt	3,618.58 - 4,219.05	4.126	+5,57
FTSE100-London	4,283.00 - 4,823.80	4.703,20	+5,78
DOW JONES-New York	9,708.40 - 10,753.63	10.428,02	+1,38
HANGSENG-HongKong	10,917.65 - 14,162.80	14.060,05	+12,62
NIKKEI 225-Tokyo	9,859.00 - 12,195.66	10.889,25	+1,01
SENSITIVEBombay	4,227.50 - 6,249.60	6.234,29	+6,66
BOVESPA-Brazilija	17,601.07 - 25,160.26	25.128,00	+13,48

V goriškem Kulturnem domu

Odpri oči: mamilom reci ne!

V goriškem Kulturnem domu je v sredo, 24. novembra, poteklo srečanje v sklopu raznih podvigov proti mamilom, ki so v teh dneh potekali po goriških višjih šolah, z namenom, da dijake obveščajo in svarijo pred uporabo droge. Športno združenje Dom iz Gorice, v sodelovanju s Kulturnim domom in kulturno zadrugo Maja, se je letos prvič vključilo v vseslovensko pobudo, ki je izbrala mesec november za "Mesec boja proti mamilom". Na srečanju sta bila prisotna psihater dr. Bernard Špacapan, odgovorni v službi za odvisnosti pri posoški zdravstveni enoti, in psihoterapevt dr.

Miha Kramli, odgovorni pri Centru za zdravljenje odvisnosti v Novi Gorici, da bi orisala stanje tako na eni kot na drugi strani meje. Prvi je vsekakor vzel v roke mikrofon predsednik združenja Dom Igor Komel in se zahvalil vsem višjim šolam, ki so sodelovale pri tej pobudi, potem pa ga predal moderatorki Barbari Uršič, ki je na kratko opisala mesec preventive v Sloveniji in se zahvalila vsem goriškim športnikom, ki so s svojim podpisom poudarili, koliko so lahko škodljiva mamila in doping v športu. "V Italiji je dan proti mamilom 26. junij, ki je kakor mesec november v Sloveniji, tem

problemom pa se je vsekakor treba posvečati stalno". S temi besedami je začel svoj oris dr. Špacapan, ki pa je poudaril, da so nelegalne droge le na tretjem mestu povzročanja smrti. Na prvem mestu stoji tobak, na drugem pa alkohol. V Italiji obstaja 500 centrov SERT, z mamili pa se ukvarja približno 100.000 ljudi. Še pred nekaj leti od tega je bila Gorica minimalno prizadeta, zdaj pa se število mladih, ki imajo probleme z drogo, neverjetno viša. Dr. Špacapan je tudi dodal, da je v tem smislu padec meje brezdvomno vplival negativno, kajti prepušča prosti prehod mamil. Slovenska zamejska stvarnost je zato

zdaj še bolj prizadeta. Človek išče droge za uteho ob težkih trenutkih, tako lahko zapade v odvisnost in preko nje v popolno zasvojenost, kar pomeni, da živi le za drogo. Dandanes je zadeva vsekakor zelo kompleksna, kajti uživajo se razne zmesi, zmeraj pride na dan kaka nova droga, pa tudi frekvenca uživanja je drugačna: nekateri vsak dan, drugi samo konec tedna, tako da je tudi za tiste strokovnjake, ki se s tem dnevno ukvarjajo, zelo komplicirano razumeti, pri čem so in kako naj te ljudi zdravijo. Špacapan je svoj govor zaključil z opozorilom, da je najvažnejša preventiva, treba pa je tudi preprečiti stigmatizacijo tistih, ki imajo v zvezi s tem probleme. Družba jih nikakor ne sme izolirati. Nadaljeval je dr. Kramli, ki kot

psiholog uporablja povsem različne metode, med katerimi je beseda najvažnejša. Poudaril je predvsem delo v šoli in s starši v upanju, da preprečijo, da bi bili mladi prepuščeni cesti, ulici. "Treba je pokazati alternative, katerih se je treba oprijeti - je povedal dr. Kramli -, kot so na primer razni občutki, ki so lahko prav tako lepi, kot omanja z drogo". Da bi se rešili zasvojenosti je potrebna vsekakor ogromna notranja moč.

Slovenija je v kratkem dosegla in celo prehitela druge države, samo v Kramljevi ambulanti imajo 3306 psihoterapevtskih ukrepov letno. Predavanje je bilo nadvse zanimivo, čeprav je bil govor predvsem o heroinu. Škoda le, da je bilo premalo publike, manjkali so predvsem tisti "potrebni". Treba pa je poudariti, da je prisotnost medijev bila precejšnja, kar je za preventivo eden izmed najboljših kanalov obveščanja.

Metka Kuret

Kotalkanje Uspešno svetovno prvenstvo Tanje Romano

Trdno delo spet obrodilo sadove

Foto IG

Tržaška kotalkarica Tanja Romano se je s svetovnega prvenstva, ki je pred nedavnim potekalo v kalifornijskem mestu Fresno, vrnila s prijetno in dragoceno težo okrog vratu. S seboj je namreč odnesla dve zlati kolajni, ki si jih je izborila v prostem programu in kombinaciji in tako potrdila svoj položaj na vrhu svetovnega kotalkarskega gibanja, saj je ista naslova osvojila tudi na lanskem svetovnem prvenstvu v Buenos Airesu. Kot je poudaril predsednik ZSSDI Jurij Kufersin na tiskovni

konferenci, posvečeni ravno tržaški športnici, "Tanja ni počivala na lovorikah", a obratno. V Kaliforniji se je kotalkarica predstavila z dvema novima programoma in je zato njen uspeh še toliko večji. Tanja se je v Fresno predstavila kot šampionka, tako da si vsi "od tebe pričakujejo, da izvedeš program gladko in brez napak", je poudarila športnica, ki se je pred novinarji uradno zahvalila vsej "ekipi", ki jo je v vsem tem času podpirala, od društva Poleta do njenega trenerja Mojmirja Kokorovca kot tudi ZSSDI-ju.

Plesna skupina "Hip Hop" ŠZ Olympia Bogat spored nastopov in tekmovanj

Ob začetku novega šolskega leta se je pri športnem združenju Olympia ponovno predstavila tudi plesna dejavnost. To je plesna skupina "Hip Hop", ki goji športni ples po programu plesne federacije FIDS pod vodstvom trenerke oz. koreografinje Damijane Češćut ob pomoči pomožne vaditeljice Maje Devetak. Dekleta se ubadajo s "funky, jazz, jam" ritmi, treningi pa potekajo v društveni telovadnici v Gorici. Vpis je bil letos v to skupino zelo šte-

bogat spored nastopov, tekmovanj in seveda na "Telovadno božičnico", ki jo ŠZ Olympia pripravlja za torek, 21. decembra, ob 20. uri v društveni telovadnici na drevoredu XX. septembra 85. Nastopilo bo nad 85 pripadnikov društva, od najmlajših Gym-play skupine (predšolska telesna vzgoja), preko mlajših in starejših skupin ritmičark in orodnih telovadcev, minivolleyja, do vseh skupin Hip Hop plesalk. Prikazali bodo, kaj so se naučili v približno treh mesecih vadbe in treningov. Vstopnine na "Telovadno božičnico" ne bo, nabirali pa

bodo prostovoljne prispevke za UNICEF. (na sliki "Hip-hop" Olympia - mini s pomožno vaditeljico Majo Devetak)

Damijana Češćut

Pogovor Dr. Bernard Špacapan

Droga še zmeraj pereč problem

V zvezi s problemi z mamili smo se še bolj podrobno pogovorili z dr. Špacapanom in mu postavili nekaj - po našem mnenju - zanimivih vprašanj.

Kje oziroma v katerih krogih je problem uživanja mamil najbolj razvit?

Zadeva je postala transversalna. Problem obstaja v vseh družbenih slojih.

Katere droge so zdaj kot najbolj v modi?

Poudariti je treba, da je to predvsem stvar trga. Če pa gledamo na današnjo stvarnost, bi lahko rekli, da imamo na eni strani heroin, na drugi pa nevarno pretirano uživanje stimulantov, kot so kokain, ekstazi in nasploh amfetamini.

Koliko ljudi se zdravi v vašem centru in koliko jih od teh zares ozdravi?

V letu 2003 smo imeli na zdravljenju 358 ljudi, od katerih približno 80% s problemi s heroinom, 20% pa s problemi z mehkejšimi drogami. Na uspehe zdravljenja je treba gledati dolgoročno, to pomeni vsaj 5 let. No, po petih letih ena tretjina popolnoma ozdravi, druga ostane v istem stanju, z zadnjo tretjino pa dosežemo nek polovičen rezultat.

Katera je običajna starostna doba vaših pacientov?

Največ jih ima od 20 do 25 let, imamo pa tudi primere štiri- in najstletnikov kot petdesetletnikov.

Je s heroinom prizadetih

več moških ali žensk?

Nedvomno moških, in to v razmerju 7:1.

Kdaj postane človek odvisen?

To dokazujejo štiri faktorji, in sicer tolerance (potreba po večjih količinah), abstinenčni sindromi, da nimaš kontrole nad uživanjem teh substanc in nazadnje velikanska sprememba v življenjskih navadah.

Kar pa se tiče prenosnih bolezni, kot so na primer HIV in hepatitis c?

Seveda še obstajajo, dobra novica pa je ta, da pojenjajo med mladimi, kajti mladi raje kadijo, kot pa da bi uporabljali brizgalko.

Hvala za razgovor, dr. Špacapan. Razjasnili ste nam veliko stvari.

Meti

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioriteta pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. decembra, ob 14. uri.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Alien proti Predatorju

samega samcatega Aliena. Na las (no, ja pri Gallianiju te besedne zveze ne moremo uporabljati)... torej, drugače povedano, zelo podoben je tistemu groznemu bitju iz filma. Še več, mislim, da v takih primerih ljudje več strahu Galliani kot ljudožerska filmska stvar Alien. Gallianiju so morali pri upodabljanju Aliena baje plačati avtorske pravice. No, drugi tekmeč: Diego Della Valle, novi Predator italijanskega javnega prizorišča. Za Fiorentino je ustvaril pravi čudež: z njim je toskanska ekipa v treh sezonah napredovala od C2 do A lige. Poleg tega je delničar najpomembnejših ekonomskih in družbenopolitičnih institucij: Mediobanca, BNL, založniška hiša RCS. Kako je lahko prisoten na toliko krajih hkrati? So tudi čudeži v njegovem dometu? Kdaj bo vodo spreminjal v vino? Kdorkoli zmaga, mi izgubimo.

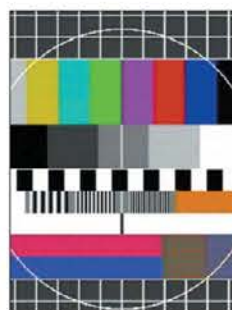
To ne velja samo za FC Inter, ampak tudi za titanski boj za prestol zveze Lega Calcio. Kdorkoli zmaga, mi izgubimo. Nogometni klubi so v krizi, mi izgubimo. Nogometni klubi so v krizi... zase zahtevajo oprostitev davkov ad hoc. Zakaj pa ne, tako lahko naprej nemoteno trošijo (in se zadolžujejo, a to je drugotnega pomena). In, kot so nam razlagali po televiziji: trošenje denarja je dobro, saj se tako vrti ekonomija. In, če se ekonomija vrti, je to dobro za vse državljane. In če so državljani v krizi? Saj imamo Aliena in Predatorja: bosta že poskrbela, da bo nogomet dovolj zabaven in da bo tako prebral občutek krize pri navadnih smrtnikih. Kaj si bodo nogometni in medijski veleumi še izmislili, potem ko so najprej prvenstvo razdrobili čez cel vikend in ob vseh mogočih urnikih? Potem ko so z reality šovom amatersko nogometno ekipo povzdignili

v državne zvezde. Le kdaj bodo za pobiralce (oz. pobiralke) žog najeli znane dolgonoge fotogenične ljubice nogometašev samih? Prvi pogoj: vse obline na pravem mestu. In, saj veste, tekanje za žogami, ki ne zadenejo okvir vrat, zahteva veliko napora. Dekleta morajo biti zato ustrezno oblečena. Tesno oprijete bodo s soglasjem. Ne glede na to, ali bodo predsedovali Alieni ali Predatorji. Zaslужek je zaslužek. In državljani, ki so v krizi? Problema ne bo več: takrat bodo namreč lahko hkrati v živo spremljali nogometno tekmo in program z globokimi dekolteji. Pa ne bo jim treba se truditi preklapljati z ene televizijske postaje na drugo.

Andrej Černic

OSTANI ZVEST NOVEMU GLASU!

**NOVI GLAS JE TVOJ TEDNIK! NAROČI SE NANJ
IN PRIDOBI NOVEGA NAROČNIKA!**

POSAMEZNA ŠTEVILKA:

1,00 €

LETNA NAROČNINA 2005:

Italija: 45,00 €

Slovenija: 48,00 €

Inozemstvo: 85,00 €

Novi naročniki bodo prejeli knjižni dar.

Naročniki, ki bodo poravnali naročnino na Novi glas za leto 2005 do 31. januarja 2005, bodo sodelovali pri žrebanju za potovanje z Novim glasom po sledih svetih Cirila in Metoda na Češko, Moravsko in Slovaško v drugi polovici meseca maja 2005.

GORICA: Travnik 25 / tel. 0481 533177 (uprava) / fax 0481 548276 / uprava@noviglas.it
TRST: Ul. Donizetti 3 / tel. 040 365473 / fax 040 775419 / trst@noviglas.it

Sponzorji SKLADA DORČE SARDOČ

Čestitajo letošnjim dobitnikom štipendij:

**Stefanu Tomasetigu
Emiliji Cristante
Nataliji Ciccone
Federici Bergnach
Giuliji Lizzi
Mateju Cescuttiju
Slavici Radinia
Karin Sanzin
Petri Segina
Petru Blasiju
Ashi Past**

**In dobitnici štipendije za podiplomski študij v
spomin na pokojnega odvetnika Petra Sanzina:**

dr. Sari Terpin

 BANCA DI CREDITO COOPERATIVO di DOBERDÒ e SAVOGNA
ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB in SOVODNJE

 Banca di Cividale
BANCAGRICOLA KMEČKA BANKA

ljubljska banka
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana

 KB
1909
SOCIETÀ FINANZIARIA PER AZIONI
FINANČNA DEČNİSKA DRUŽBA

 MIPOT
HI-TECH COMPANY

 LB InterFinanz Italia s.r.l.

NEONSEVEN

 MARK
MEDICAL SUPPLIES